БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 181 (11167) | 1966 оной августын 2, вторник | Сэн 2 мүнгэн

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

1966 оной августын 1-дэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум болобо.

Пленум дээрэ СССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин зүбшэн хэлсэхэ асуудалнууд харагдаба.

Буряадай АССР-эй зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй һэһэдэхи сесси

1966 ОНДО БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ТАЛААР ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАЙ

БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ депутат К. Л. БАРЬЯДАЕВАЙ хэһэн элидхэлһээ

— Нүхэд депутатууд! — гэжэ элидхэлшэ эхилбэ. — Энэ 1966 он — табан жэлэй түрүүшын жэл манай парти болон бүхы совет арадай ажабайдалда түүхэтэ шухала ушарнууд тохёолдоо. Байгша оной март-апрель һарануудта Совет Союзай Коммунис партиин XXIII съезд боложо, мүнөө үедэ парти болон гүрэнэй урда табигдаһан шухалын шухала экономическа болон политическа асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ. 1966—70 онуудта ороной арадай ажахые хүгжөөхэ табадахи шэнэ табан жэлэй Директивэнүүдые баталан абаба. Хоёр һара урид партиин Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленум боложо, хүдөө ажахын үйлэдбэриин үндэһэн асуудалнуудай нэгэн — газар тарялангай үһалха хүдэлмэриие үргэдхэхэ тухай асуудал зүбшэбэ.

Тэрэшэлэн СССР-эй Верховно Соведые һунгаһан һунгалтанууд ехэхэн политическэ үйлэ хэрэг болоно. Энээнэй дүнгүүд хадаа коммунистнууд болон партийна бэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй нэгэдэлые, совет демократиин һалбаран мандаһые, Коммунис партиин болон совет правительствын дотоодын болон гадаадын политикые арад зоной бүрин гүйсэдөөр һайшаажа байһые элирхэйлэн харуулба.

Мүн үнгэрһэн зургаа һарын турша дотор ороной экономикые хүгжөөхэ, ажалшадай ажана тэниглэн байдалые, культурна хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар шэнэ амжалтанууд туйлагдаһан байна.

Удаань элидхэлшэ байгша оной хахад жэлэй турша дотор республикын ажахын ямар дэбжэлтэтэй, дутагдалтай байһан тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

1966 оной түрүүшын хахадай турша дотор республикын арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд

— Нүхэд депутатууд! — гэжэ үгэ хэлэгшэ захалба. — Буряад ороной промышленна предприятинуудай, транспортна болон барилгын эмхи зургаануудай, колхоз болон совхозуудай коллективүүд партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые дотоор бэелүүлхын тула бүгэдэ арадай мүрысөөндэ оролсохо зуура промышленна, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые саашань үргэдхэхын, ажал хүдэлмэриингөө экономическа үрэ дүнгүүдые саашадань һайжаруулхын түлөө, тэрээнэй аша үрөөр табадахи шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө хүсэ шадалаа элсүүлжэ байна.

Тиигээд элидхэлшэ промышленность тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

Промышленна продукци гаргаха оной бүхы республика дотор 102 процентээр гүйсүүлэгдээ. Тиихэдээ хахад жэлэйнгээ даалгабариие гүрэнэй мэдэлэй предприятинууд 101 процент, союзно-республиканска мэдэлэйхид — 102 процент, нютагай Соведүүдэй предприятинууд 103 процент дүүргээ. Тэрэшэлэн ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб 102 процентээр бэелүүлээ.

Байгша оной зургаа һарын туршада промышленна үйлэдбэриин хэмжээн урда жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 14 процентээр ехэ болоо.

Электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ, шулуу нүүрһэ малтан абаха, модо бэлэдхэл зөөхэ, цемент, сонхын шэл, автоматизацилгын прибор, автокран, мебель, ноохон бүд, оёмол хубсаһа, угаалгын машина, мяха, колбаса, мяханай болон загаһанай консервэ, малай тоһо, сагаан эдеэ, хилээмэн болон хилээмэнэй зүйлнүүд, макарон, комбинированнэ тэжээл гэхэ мэтые — кимэрхүү шухалын шухала продукцинуудые гаргаха түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдэө. Даалгабариһаа гадуур юрэнхы дээрээ 3,5 миллионһоо үлүү түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдөө.

Локомотиво-вагон заһабарилгын завод, «Теплоприбор» завод, нарин сэмбын фабрика болон бусад предприятинууд продукци гаргалгаар хахад жэлэйнгээ түсэбые юрэнхы дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлхэһээ гадна, технико-экономическа шухалын шухала даалгабаринуудые уридшалан дүүргээ.

Үнгэрһэн хахад жэлэй турша дотор олохон предприятинуудта технологи нарижуулха, ажал хүдэлмэри научна ёһоор эмхидхэхэ, хуушарһан зэбсэг түхеэрэлгэнүүдые һэлгэхэ талаар яһала ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ зуураа, предприятинуудай түрүү коллективүүд түсэблэлгын болон экономическа талаар урмашуулгын шэнэ эрхэ байдалда орохын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулна.

Промышленностиин ажал хүдэлмэриин һайн үрэ дүнгүүдые согсолон тэмдэглэхэ зуураа, — гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ, — дутуу дунданууд тухай хэлэнгүй гарахын аргагүй. 44 предприятинууд гэхэ гү, али бүхы предприятинуудай 24 процентнь валовой продукци гаргаха түсэбөө дүүргээгүй.

Олохон предприятинууд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар хахад жэлэйнгээ түсэб һаатуулаа, голодоһо гаргаа, продукциин шанар дээшэлүүлхын, ажахы дээрээ арьбалалта хэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсээгүй.

Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, республикын олохон предприятинуудта ажалай эмхидхэл һула байһаар, доторой арга боломжонууд муугаар хэрэглэгдэнэ, хүмүүжүүлгын болон эмхидхэлэй хүдэлмэри дутамагаар ябуулагдана.

Барилгын организацинууд тухай хэлэбэл, тэдэнэй олонхидынь барилга-хабсаралгын талаар хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэбэшье, һургуули, хүүгэдэй эмхи зургаануудые, худалдаа наймаанай, элүүрые хамгаалгын гэр байрануудые үшөөл хүсэдөөр баринагүй.

Хүдөө ажахын шэнэ жэл яһала һайнаар эхилээ. Колхоз болон совхозуудай ажалшад мал ажалай ашаг шэмые гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид гүйсүүлэнхэй. Урда жэлнүүдэйхидэ орходоо тарилгын хүдэлмэри эмхитэйгээр үнгэргэгдөө. Эртын тарилгын түсэб үлүүлэгдээ. Гол аймагуудта һайн ургаса хүлеэгдэнэ.

Хахад жэлэй турша дотор колхоз болон совхозуудта техникэ ехээр абтаа. Энээнэй аша туһаар хүдөө ажахын материально-техническэ бааза эли бодо бэхижүүлэгдээ.

Нүхэд депутатууд! — гэжэ үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлнэ. — Байгша оной зургаа һарын дүнгүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, экономико болон соёл культураяа саашадань хүгжөөхын тула манай республикын ажалшад яһала бага бэшэ оролдолго гаргаһан байна.

1966 оной түрүүшын хахад соо нютагай Соведүүдэй промышленностиин дүнгүүд

Нютагай Соведүүдэй мэдэлэй предприятинууд, — гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ, — урдынхиһаа ондоо эрхэ байдалда хүдэлжэ байна. КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй һүүлээр совнархозой хэдэ хэдэн предприятинууд нютагай промышленностиин мэдэлдэ үгтөө. Энээнтэй дашарамдуулагдан, промышленна шэнэ министерствэнүүд болон управленинүүд байгуулагдаа. Энэ хадаа промышленностиин ажал ябуулгада һайн нүлөө үзүүлээ. Теэдшье нютагай бүхы промышленность үнгэрһэн хахад жэлдэ валовой продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө 103 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 600 мянган түхэригэй продукци гаргаа.

Олохон предприятинууд продукциа олон янзын болгоо, шанарыень һайжаруулаа, өөрынь үнэ сэнгые доошолуулаа, шэнэ түхеэрэлгэнүүдые тодхоһоной, үйлэдбэриин технологи нарижуулһанай эсэстэ ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлээ. Трикотаж, гутал, барилгын материал, нютагай түүхэй эдээр хэгдэһэн зүйлнүүд анханайхиһаа ехээр гаргагдаа. Түрүү предприятинуудай тоодо Улаан-Үдын, Гусиноозерскын оёдолой фабриканууд, Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинат, Сэлэнгын райтоп болон бусад оролсоно.

Гэбэшье, продукци ехэ хэмжээтэйгээр, шанар һайнтайгаар гаргахын тула бии байгаа арга боломжонууд хаа хаанагүй гүйсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Арба найман предприятинууд гэхэ гү, али бүхы предприятинуудай 29 процентнь валовой продукци гаргаха түсэбөө дүүргээгүй. Зэдын, Загарайн, Кабанскын, Ахын, Хойто-Байгалай, Улаан-Үдын аймагуудай промышленна предприятинууд ехэ гээгдэлдэ ороо.

Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха министерствын олохон предприятинууд илангаяа муугаар хүдэлнэ. Тэндэ 26 предприятинуудай долоонинь валовой продукци гаргаха даалгабаряа һатуулаа, арбанинь ажаһуудалай туһаламжа үзүүлхэ түсэбөө дүүргээгүй.

Министерствэ, ведомствэнүүдэй предприятиин хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй зорилго юуб гэхэдэ, тэдэнэр цех, участок бүхэнэй хүдэлмэриие нарииаар хаража үзэхэ, экономическа хүдэлмэри түсэблэлгые болон ажалай эмхидхэлые зохихо хэмжээндэнь хүргэхэ ушартай.

Кадрнуудые шэлэн абаха, хүмүүжүүлхэ, тэдэниие али бүхы талаарнь урмашуулха, хүдэлмэрилэгшэдтөө культурно-ажаһуудалай зохисотой эрхэ байдал олгохо тухай элидхэлшэ тогтобо.

Капитальна барилга гэхэдэ, зургаа һара дотор 74 мянган квадратна метр талмайтай байрын гэрнүүд ашаглалгада үгтөө. Макароной болон кондитерска фабриканууд, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха долоон комбинат, трамвайн депо, 10 һургуули, хүүгэдэй 8 комбинат, медицинын 4 томо эмхи зургаанууд, соёл культурын 10 байшан, бусад барилганууд бодхоогдоно.

Барилга хабсаралгын хүдэлмэри эрхилхэ талаар барилга-хабсаралгын 834-дэхи поезд (нүхэр Бугай), ЛВРЗ-гэй ОКС (нүхэр Лукьяница), авиационно заводой УКС (нүхэр Дубровский), «Бурятцелинстройтрест» (нүхэр Убеев) шалгарна.

Гэбэшье барилгын олохон эмхи зургаанууд даалгабаряа хүсэдөөр бэелүүлээгүй, 3,4 миллион түхэриг саг болзор соонь ашаглажа шадаагүй. Эндэ Сэлэнгын целлюлозо-картонно комбинат, «Татарский ключ» гэжэ карьер болон бусад ороно.

Буряадай барилгын управлени захилаа дутуу дүүргэнэ.

Архитектура болон барилгын талаар управлени, «Бурятгражданпроект» гэжэ институт райцентрнүүдые болон хүдэлмэришэдэй посёлогуудые бариха генеральна түсэб болон һанамжануудаа богонихон болзор соо зохёон дурадхаха ушартай.

Дараалан элидхэлшэ республикын ажаһуудалай-коммунальна ажахын предприятинуудай ажал хүдэлмэри тухай хэлэхэдээ, тэдэнэр хүн зондо туһаламжа үзүүлхэ талаараа хахад жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргээ гэбэ.

Хото город, хүдэлмэришэдэй посёлок болон аймагай түбэй тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо, ногооруулха талаар горитойхон хүдэлмэри хэгдэнэ.

Городой болон аймагай түбэй тосхондохи ажаһуудалай ажахынууд һүүлэй жэлнүүдтэ бэеэ дааңги амяараа һалбари болонхой. Гансахан нютагай Соведүүдэй ажаһуудалай фонд 265 мянган квадратна метр болоно. Эдээнэй олонхидынь һайнаар түхеэрэгдэнхэй.

Хүдөө ажахы

Нүхэд депутатууд! — гэжэ элидхэлшэ үргэлжэлүүлнэ. — Гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха талаар хахад жэлэйнгээ түсэбые манай республика нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлээ гэжэ мүнөөдэр сэдьхэлээ ханангяар мэдүүлхэ байнабди. Тэрэшэлэн арһа болон ангай арһа худалдан абаха түсэб үлүүлэгдээ. Хахад жэлэй түсэбһөө гадуур гүрэндэ 3 мянга тухай тонно мяхан, 2,6 мянган тонно һүн, 3 миллион үлүүтэй үндэгэн, 240 тонно нооһон худалдагдаа. Эбэртэ бодо малай, хонидой болон адуун һүрэгэй тоо толгой олошороо. Эртын хабарай тарилгын түсэб 100,7 процентээр дүүргэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон, газар уһалалга нилээд үргэдхэгдэхэ байна. Тус асуудал ойрын сагта КПСС-эй обкомой ээлжээтэ Пленум дээрэ тусхай зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

Мүн газар тарялангай культурые дээшэлүүлхэ талаар тусхай хэмжээ ябуулганууд хараалагдана, бэелүүлэгдэнэ. Жэшээнь, мүнөө үедэ 61 ажахынуудта севооборот нэбтэрүүлэгдээ, бусад бүхы колхоз болон совхозуудта тус хүдэлмэри 1968 ондо түгэсхэгдэхэ юм. Газарай хүрьһэнэй нуралгатай тэмсэхэ талаар тусхай хэмжээнүүд хараалагдаба.

Шэнэ газар хахалха, сабшалангуудые үндэһөөрнь һайжаруулха, хэлын бэлшээринүүдые ашаглаха талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдана. Жэшээнь, байгша ондо 12 мянган гектар газар үтэг болгогдоо.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань оньһожоруулхын тула районой эмхи зургаануудтай, колхоз болон совхозуудтай зүбшэжэ, хүдөө ажахые электрификацилгын табан жэлэй түсэб табигдаа, «Бурятэнерго» системэ шэнэдхэгдээ. Колхоз, болон совхозуудай электро-түхеэрэлгэнүүдые заһабарилха электромеханическа завод ашаглалгада оруулагдаа. Мал ажалай фермэнүүдые оньһожоруулха хүдэлмэри хэхын тула тусхай барилга-хабсаралгын управлени байгуулагдаа.

Манай партиин XXIII съездын болон һүүлэй Пленумүүдэй тогтоолнуудаар зоригжон, хүдөөгэймнай олон түмэн ажалшад урагшатай һайнаар ажаллаа.

Буряадай хүдөө ажахын институдай һуралсалай ажахын һаалишад нүхэд Степанова, Максимова, Бронникова, Рандина, Кожевникова, Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциһаа нүхэд Колесова, худалдаа наймаанай министерствын совхозой нүхэр Батышева гэгшэд хахад жэлэй турша дотор үнеэн бүриһөө 2 мянган, тэрээнһээ үлүүшье литр һү һааба. Энэнь республика доторой дунда зэргын һаалиһаамһаа 2—2,5 дахин ехэ байха юм. Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай «8 марта» колхоздо үнеэн бүриһөө 1078 килограмм һүн абтаба.

Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой хонишон Максимов, Боргойн совхозой нүхэд Дуринов, Цыренов, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой нүхэд Гомбоев, Цыреторова, Яруунын совхозой хонишон Бадмаев гэгшэд зуун эхэ хонин бүриһөө 102—107 хурьга абанхай.

Улаан-Үдын шубуунай фабрикын хүдэлмэришэн нүхэр Чулкова бүхы дээрээ 225 мянган үндэгэ хуряагаа гэхэ гү, али тахяа бүхэнһөө 87 үндэгэ абаһан.

Гэбэшье дутуу дунданууд болон шиидхэгдээгүй асуудалнууд тушаа гол анхаралаа хандуулха шухала.

Хоёрдохи хахад жэлэй турша дотор хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэб дүүрэхэ, үбһэ тэжээл, ургаса таряа хуряалга түгэсхэгдэхэ, ороонной кампани үнгэргэгдэхэ болоно. Эгээ мүнөө үедэ 1966 оной турша дотор хүдөө ажахынгаа хүгжөөлгын түсэбые дүүргэхын тон шиидхэхы, харюусалгатай үе саг захалба.

Мал ажалай ашаг шэмые гүрэндэ худалдаха талаар хахад жэлэйнгээ түсэбые зарим аймагууд гүйсүүлжэ шадаагүй. Баргажанай аймаг мяха болон һүөөр, Зэдын, Загарайн болон Прибайкалиин — нооһоор, Ахын аймаг һү худалдалгаар ехэ гээгдэлдэ оронхой.

Иимэ байдалай ушар шалтагаан юуб гэхэдэ, мал олоор гарзална, һубайрна, турана.

Советскэ болон хүдөө ажахын органууд малаа үсхэбэрилхэ тушаа онсо анхарал хандуулха болоно.

Тиигээд элидхэлшэ газар тарялан тухай хөөрэнэ.

Мүнөө жэлдэ олонхи ажахынуудта һайн ургаса хуряагдахаар хүлеэгдэнэ. Ушар тиимэһээ гүрэндэ ороoһо таряа, хартаабха болон овощ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ аргатайбди. Зүгөөр таряа хуряалга болон тушаалгада һайнаар бэлэдхэхэ, тэрэниие эмхитэйгээр үнгэргэхэ ушартайбди.

Урда жэлнүүдтэ таряа тушааха хэрэгтэ буруугаар хандаха, түсэбһөө гадуур ургасаяа худалдаха тушаа анхархагүй баримтанууд үзэгдөө һэн. Энэ тэсэшэгүй зүйл мүн.

Мүнөө үедэ колхоз, болон совхозуудта ябуулагдаха экономическа хүдэлмэриин үүргэ болон удха шанар хэмжээлэшэгүйгөөр дээшэлбэ. Энэниие зүбөөр ойлгоһон газарта яһала һайн үрэ дүнгүүд туйлагдана. Жэшээнь, Кабанскын аймагай совхозууд нёдондо жэлэй түрүүшын кварталтай зэргэсүүлжэ үзэбэл, мал ажалай продукциин центнер бүхэндэ гаргашаяа нилээд доошолуулаа.

Үйлэдбэриин гол зэбсэг хэрэгсэлнүүдые шадамараар ашаглаха, мүнгэ зөөрөө гамтайгаар гаргашалха тушаа олохон ажахынуудта анхарал дутамагаар табигдана. Энээн дээрэһээ боложо, гарза хохидолдо орохо баримтанууд үзэгдэнэ. Жэшээнь, 1965 ондо Нарһатын совхоз 235 мянган түхэригэй гарзада унаа.

Тэрэшэлэн ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тушаа саг үргэлжын анхарал хандуулха хэрэгтэй. Энэмнай колхоз, совхозуудта салин хүлһэнэй хэмжээнһээ гээгдэнхэй.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Капитальна барилгын талаар долоон жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1966 оной июниин 26-най Указаар ороной барилга-хабсаралгын тусхай организацинуудай болон предприятинуудай олон хүдэлмэрилэгшэдые, партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаба. Тэрэ тоодо Буряадай АССР-һээ:

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Старков Петр Яковлевич — «Востоксантехмонтаж» трестын Улаан-Үдын хабсаргалгын управлениин электро-гагнууршан.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Коковин Александр Васильевич — «Сибэлектромонтаж» трестын Улаан-Үдын хабсаргалгын управлениин электромонтер.

Рубцов Владимир Александрович — «Сибтехмонтаж» трестын Забайкалиин хабсаргалгын управлениин начальник.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Кутузов Гавриил Андреевич — «Дальстальконструкция» трестын Буряадай хабсаргалгын управлениин электро-гагнууршан.

Мертвецов Анатолий Иосифович — «Гидроспецфундаментстрой» трестын Сэлэнгын участогай машинист.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Котова Клара Владимировна — «Сибтеплоизоляция» трестын Улаан-Үдын участогай хүдэлмэришэн.

Ступарь Петр Васильевич — «Дальстальконструкция» трестын Буряадай хабсаргалгын управлениин хабсаргагшадай бригадир.

* *

Транспортна барилгын талаар долоон жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнь түлөө РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум 1966 оной июлиин 28-най Указаар транспортна барилгын олон хүдэлмэрилэгшэдые, партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаба. Тэрэ тоодо Буряадай АССР-һээ:

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

Кабашов Евгений Николаевич — «Забайкалтрансстрой» трестын № 834 барилга-хабсаралгын поездын хүдэлмэришэн.

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Бугай Иван Дмитриевич — «Забайкалтрансстрой» трестын № 834 барилга-хабсаралгын поездын начальник.

Круп Станислав Францевич — хүүргэ барилгын № 2 трестын № 802 мостопоездын газоэлектрогагнууршан.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Кутах Александр Афанасьевич — «Забайкалтрансстрой» трестын № 834 барилга-хабсаралгын поездын комплексно бригадын бригадир.

Макарцев Алексей Алексеевич — хүүргэ барилгын № 2 трестын № 802 мостопоездын механик.

Онищенко Матрена Кузьминична — «Забайкалтрансстрой» трестын № 834 барилга-хабсаралгын поездын кранай машинист.

Турушева Федосья Семеновна — «Забайкалтрансстрой» трестын № 834 барилга-хабсаралгын поездын электро-гагнууршан.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Александровский Василий Александрович — «Забайкалтрансстрой» трестын № 834 барилга-хабсаралгын поездын слесарь.

Паламарчук Илья Устинович — «Забайкалтрансстрой» трестын № 834 барилга-хабсаралгын шофёр.

Хамадгалимович Аслям Хамадгалимович — «Забайкалтрансстрой» трестын № 834 барилга-хабсаралгын поездын шулуушан.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Важенин Фёдор Васильевич — «Забайкалтрансстрой» трестын № 834 барилга-хабсаралгын поездын экскаваторай машинист.

Лопоухова Елена Иосифовна — хүүргэ барилгын № 2 трестын № 802 мостопоездын арматурщица.

Огибалова Анна Владимировна — «Забайкалтрансстрой» трестын № 834 барилга-хабсаралгын поездын штукатурщигуудай бригадир.

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГАДА — ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой машинист Шагдар Дашпылов эрхим ажалаараа колхоз соогоо суурхадаг. Тэрэ морин косилкаар сабшахадаа үдэрэйнгөө даабариие 110—115 процент дүүргэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ш. Дашпылов.

Л. КРИВУЛИНАЙ фото.

ХАРГЫ ЗАМШАДАЙ ҮҮСХЭЛ

Зэдын Харгы замай участогай хүдэлмэришэд тэжээл бэлэдхэлгээр «Коммунизм» колхоздо шефскэ туһаламжа үзүүлхэ гэжэ шиидэһэн байна.

Энэ колхоз Худага гэжэ газарта шефскэ коллективтээ 200 гектар сабшалан заажа үгөө. Тэндэ хүдэлхэ «Беларусь» трактор тэрээндэ шагтагалха 2 косилка, мүн тракторна хэдэн тармуур тэндэ хүдэлхэ юм. Мүнөө тэндэ харгы замай 22 хүдэлмэришэд гаранхай.

Харгы замай участогайхид энэ хүдэлмэриие августын 10 болотор шанар һайнтайгаар дүүргэхэ. Тиихэдээ 1000 центнерһээ доошо бэшэ үбһэ хуряаха гэжэ шиидэһэн байна. Иимэ уялгатайгаар өөһэдынгөө жэшээ халан абахыень аймагайнгаа бүхы эмхи зургаануудта, предприятинуудта хандаһан байха юм.

КПСС-эй Зэдын райком, аймагай Соведэй гүйсэдком энэ үүсхэлыень һайшаан дэмжэжэ, энэ уряалыень өөһэдынгөө коллективүүдтэ зүбшэн хэлсээд, колхоз, совхозуудта шефскэ туһаламжа эмхидхэхыень аймагайнгаа бүхы эмхи зургаануудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгаба

Д. БАДМАЖАПОВ.

ДЕЛЕГАДАЙ АМЖАЛТА

Түрэл партиин XXIII съездын делегат, Үдын совхозой ордентэ хонишон Намжилма Ламахановна Тогмитовагай хэрэг үйлэнь эрхим һайн. Жэлэй эхиндэ байһан 524 эхэ хонидойнгоо зуун толгой бүриһөөнь 105 хурьга абажа, мүнөө бүгэдынь бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байна.

Хонидойнгоо нооһо хаһа саг соонь хайшалуулжа дүүргээ һэн. 18.500 килограмм нарин шанартай торголиг нооһо гүрэндөө ябуулба. Энэнь толгой бүриһөө 3,5 килограммһаа дээшээ нооһо абаһан тэнтэй болоно. Иигэжэ ажахын хараалһан түсэбтэ даалгабариие 800 граммаар, өөрынгөө абаһан социалис уялгые хахад килограммаар үлүүлбэ.

Гадна даажа абаһан бууса шадарайнгаа 35 гектар хүдөө сабшалангые энэ хабартаа шэбхэ адхажа шанаржуулаад, шүүһэ нэбтэртрнь уһалһан юм. Мүнөө энэ сабшалангайнь ногоон зэрьежэ унахаар ургажа байна.

Т. ДАНЧИНОВ.

Хоринин аймаг.

ТУҺАЛАМЖА ҮЗҮҮЛБЭ

Мэнэ һая Ахын аймгүйсэдкомой милициин таһагай хүдэлмэрилэгшэд Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ошожо, набшаһата, тэжээл бэлдэжэ ерээ. Витамин ехэтэй энэ тэжээл бэлдэлгэдэ Б. Гунгаев, С. Гомбоев, Б. Шорноев болон бусад шалгараа.

Набшаһата тэжээл бэлдэжэ байхадаа Б. Гунгаев 15 шаргын үргэ бэлдэжэ үгөө. Тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд бэлдэһэн набшаһата тэжээлыень һайн сэгнэлтэтэйгээр тушаажа абаа.

П. ЖУЖАЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй юhэдэхи сесси

1966 ОНДО БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ТАЛААР ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАЙ

К. Л. БАРЬЯДАЕВАЙ элидхэлэй түгэсхэл

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

Хүн зониие хангалга

Шэнэ табан жэлэй зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ худалдаа наймаан онсо ехэ hуури эзэлнэ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Юуб гэхэдэ, имагтал худалдаа наймаагаар дамжуулагдан хүн зоной эрилтэ хангагдана ха юм.

Мүнөө үедэ республика доторнай 2 мянга гаран магазинууд, ниитын эдеэ хоолой 700 тухай предприятинууд тоологдоно.

Город болон хүдөө тосхонуудта худалдаа наймаа hайжаруулха талаар республикын худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд зарим тэды хүдэлмэри ябуулаа. Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанайхид эд бараанай эрьесын талаар хахад жэлэйнгээ түсэбые 100,2 процентээр гүйсүүлээ. Мүнөө үедэ хилээмэнэй зүйлнүүд, hүн, малай болон ургамалай өөхэ тоhон, саахар, амтан хоол, консервэ болон бусад анханайхиhаа элбэг ехээр худалдагдажа, хүн зоной эрилтэ эли бодо hайнаар хангагдана.

Удаань элидхэлшэ худалдаа наймаанда бии байгаа дутуу дундануудые элирүүлбэ.

Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргаха түсэбөө нютагай промышленностиин олохон предприятинууд хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ.

КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд дотор хараалагдаhанай ёhoop, ажаhуудалай хэрэглэмжые хангаха хүдэлмэри гэшэ арадай ажахын оньhожоруулагдаhан томохон hалбари болохо, хүн зондо ажаhуудалай талаар туhаламжа үзүүлгэ 1970 ондо 2,5 дахин, тэрэ тоодо хүдөө нютагуудта 3 үлүүтэй дахин дээшэлхэ байна. Энээн дээрэhээ үндэhэлжэ, республикын арадай ажахын түсэб дотор шухала хэдэн хэмжээнүүд хараалагдаба. Тиихэдээ хэдэн шэнэ комбинадууд, мастерскойнууд, хубсаhа угааха эмхинүүд баригдаха юм.

Гэхэтэй хамта хүн зоной хэрэглэмжэ хангаха хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд ушарна.

Бии байгаа олон предприятинууд үйлэдбэриингөө даалгабариие бэелүүлнэгүй, хүн зоной захилые удаанаар аад, шанар муутайгаар дүүргэнэ. Хяагтын, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй болон Сэлэнгын аймагуудай комбинадууд үнгэрhэн хахад жэлэй турша дотор муугаар хүдэлбэ.

Саашадань элидхэлшэ культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ажал ябуулга дээрэ тогтобо.

Совет засагай тогтоhоор табин жэлэй ойдо бэлэдхэлгэтэй дашарамдуулагдан, республика дотор клуб, библиотекэ болон культурно-гэгээрэлэй бусад эмхи зургаанууд үүсхэлтэ ёhoop баригдажа байна. Жэшээнь, мүнөө үедэ колхоз, совхозуудай болон предприятинуудай мүнгэ зөөреэр 78 клубууд бодхоогдоно.

Культурын министерство капитальна барилгаар хахад жэлэйнгээ түсэбые 118 процент, клубуудые барилгаар түсэбөө 188 процентээр гүйсүүлээ.

Кино харуулга зарим тэды hайжараа. Загарайн, Сэлэн-Дүүмэ, Хори тосхонуудта шэнэ кинотеатрнууд баригдана.

Һургуулинуудта hуралсал-хүмүүжэлэй хүдэлмэриие hайжаруулха, материально-техническэ түхеэрэлгыень бэхижүүлхэ талаар гэгээрэлэй органууд болон нютагай Советүүд зарим тэды хүдэлмэри ябуулаа гэжэ элидхэл соохоо эли болоно. Үнгэрhэн hуралсалай жэлэй турша дотор 1729 багшанар класста нэгэшье hурагшые дахинаа үлөөгөөгүй.

Гэбэшье бүгэдэ ниитын hуралсалай түсэб хүсэд бэелүүлэгдээгүй. 121 үхибүүд hургуулиhаа гадуур орхигдоо. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин hуладаhан дээрэhээ зарим үхибүүдэй гэмтэ ябадал үйлэдэхэ ушарнууд үзэгдэнэ.

Элидхэлшэ мүн профтех-hуралсалай системые саашадань үргэдхэхэ, бэхижүүлхэ тухай хэлэбэ.

Элүүрые хамгаалга

Энэ жэлдэ эмнэлгын болон профилактическа эмхи зургаануудые бариха, больницануудта оро шэрээ, хүүгэдэй яслинуудые олошоруулха талаар арадай ажахын түсэб яhала гүйсэдөөр бэелүүлэгдэнэ. Гэр байрануудые үргэдхэхэ, шэнэ барилга эрхилхэ талаар мүнгэ өөри яhала hайнаар гаргашалагдана. Хүн зониие болон эмнэлгын эмхи зургаануудые эм домоор болон бусадшье хэрэгсэлнүүдээр хангалга зарим тэды hайжараа.

Гэбэшье эмнэлгын эмхи зургаануудай болон тэрээнэй мэргэжэлтэдэй ажал хүдэлмэри тушаа гомдолнууд ороно.

Хүн зоной дунда санитарно-гигиеническэ эрдэм мэдэсэ үшөөл hулаар дэлгэрүүлэгдэнэ. Тосхон, hуурин газарнуудта ариг сэбэр нарин нягтаар сахихын түлөө элүүрые хамгаалгын эмхи зургаанууд болон нютагай Советүүд ёhoop тэмсэнэгүй.

Элидхэлшэ мүн социальна тэдхэмжын асуудал тушаа анхарал хандуулба.

Республика дотор 110 мянган хүн пенси болон тэдхэмжэ абана. Үнгэрhэн хахад жэл соо социальна тэдхэмжэдэ 14,5 миллион түхэриг гаргашалагдаа. Энэ хадаа хүдэлмэри хэжэ бирахагүй хүнүүд тушаа совет гүрэнэй ехэ анхарал оролдолго гаргажа байhанай эли тодо гэршэ боложо үгэнэ.

Арадай ажахын түсэб дүүргэхэ тушаа ажалшадай депутадуудай Советүүдэй, министерствэнүүдэй, ведомствэнүүдэй үүргэ болон харюусалгые дээшэлүүлхэ

— Нүхэдүүд! Байгша оной үнгэрhэн үе хугасаа дотор арадай ажахын түсэбэй дүүргэлтэ тухай асуудалые тус сесси дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ хадаа республикын Верховно Соведэй үмэнэ Министрнүүдэй Соведэй тоосоhон тоосоон болоно,— гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.— Гэхэтэй хамта промышленностиин, транспортын, хүдөө ажахын ажал хүдэлмэридэ, капитальна барилга эмхидхэлгэдэ, хүн зоной культурно-ажаhуудалай хэрэглэмжые хангалгада бии байгаа ехэхэн дутагдалнууд юун дээрэhээ шалтагаалнаб гэхэдэ, арадай ажахын тус шухала hалбаринуудые үшөөл хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ гээшэбди.

Гол дутагдалнай юуб гэхэдэ, министерствэнүүд болон управлениинүүднай предприятинуудтайгаа нягтаар харилсанагүй, үйлэдбэреэ hайнаар мэдэнэгүй, предприятинуудаа шадамар бэрхээр хүтэлбэрилнэгүй, доторой арга боломжонуудые элирүүлэн ашаглаха тушаа хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө эдэбхи үүсхэлые хүсэдөөр бадаруулнагүй, гүрэнэй түсэб дүүргэхэ тушаа нарин шанга эрилтэ табинагүй.

Министерство болон ведомствэнүүдэй зарим хүтэлбэрилэгшэдэй зүгhөө журам хазагайруулха баримтанууд үзэгдэнэ.

Удаань элидхэлшэ ажалшадай депутадуудай нютагай Советүүдэй болон тэдэнэй гүйсэдкомуудай ажал ябуулга тухай тодорхойгоор яриба.

— КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ зуураа, — гэжэ элидхэлшэ үргэлжэлүүлнэ,— олохон нютагай Советүүд экономико болон соёл культурын элдэб янзын hалбаринуудта гүнзэгыгөөр хамаархадаг, ажалшадай хэрэглэмжые хангаха тушаа анхаралаа ехээр табидаг болоо. Һүүлэй үедэ Хориин аймагай Соведэй гүйсэдком (гүйсэдкомойнь түрүүлэгшэ нүхэр Рыбдылов) ажал хүдэлмэреэ эли бодо hайжаруулаа. Тэндэ hургуулинуудые, хүүгэдэй эмхи зургаануудые, клубуудые болон гэр байрануудые барилга үргэнөөр эрхилэгдэнэ. Ажахын болон культурна байгуулалтын бусадшье асуудалнууд амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ. Тэрэшэлэн Зэдын, Кабанскын болон Прибайкалиин ажалшадай депутадуудай аймагай Советүүд муу бэшээр хүдэлнэ.

Гэбэшье аймагай болон сельскэ Советүүдэй зариманиинь КПСС-эй XXIII съездын эрилтын ёhoop ажал хүдэлмэреэ үшөөл удаанаар шэнэдхэн hэльбэнэ, үсөөхэн хэды асуудалнуудые шиидхээд лэ хамаг ажал ябуулгаяа хизаарлажархина.

Сельскэ олохон Советүүдтэ эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр табигданхай. Тэндэ сессинүүдынь саг болзор соогоо үнгэргэгдэнэгүй, саг үргэлжын комиссинууд болон олониитын hайндуранай организацинууд эдэбхигүйгөөр хүдэлнэ.

Зорилго юуб гэхэдэ, нютагай Советүүд ажал хүдэлмэриингөө дутагдалнуудые эрид шиидэнгеэр усадхаха, эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэриин хэмжээ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин асуудалнуудые шиидхэлсэхэ, культурно-ажаhуудалай эмхи зургаануудые улам hайнаар хүтэлбэрилхэ болоно.

Нүхэр К. Л. Барьядаев элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ иигэжэ хэлэбэ:

— Партиин XXIII съезд хадаа табан жэлэй шэнэ түсэб тушаа Директивэнүүдые баталанхай. Энээнэй ёhoop 1966—1970 онуудта арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб зохеогдоно. Тэрэниие дүүргэхэ хэрэгтэ предприяти бүхэн, манай ажахы бүхэн зохихо hуурияа эзэлжэ, хубитаяа оруулха болоно.

Түсэбөө айхабтар нарин нангинаар бэелүүлхэ журам гээшэ социалис экономико, соёл культура болон арадай ажана тэниглэн байдалые саашадань дэмжүүлхын шухала эрхэ нүхэсэл болоно. Түсэбөө дүүргэхэ гээшэ зайлашагүй хуули мүн. Тэрэниие хэншье хазагайруулха ёhогүй. Имагтал ушар тиимэhээ түсэб даалгабаридаа хүндын ёhoop хандахые манай Коммунис парти болон тэрээнэй Центральна Комитет бүхы ажалшадые хүмүүжүүлэн уряалха зуураа. тус даалгабаринуудые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ арадай зохёохы хүсэ шадалые эмхидхэн шэглүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Верховно Соведэй сессиин заседаниин зал соо.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭН

ПРОМЫШЛЕННОСТЬДА—ХУРДАН ДАБШАСА

Буряадай АССР-эй Финансын министр, депутат нүхэр **Ендонов Ч. В.** (Брянска hунгуулиин 93-дахи округ) сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, республика дотор байгша оной түрүүшын хахадта гүрэнэй бюджедэй ямараар дүүргэгдэжэ байhан тухай тодорхойгоор элидхэбэ. Бюджедэй жэлэй даалгабари үнгэрhэн зургаа hара соо олзо доходойнгоо талаар 49,4 процентээр гүйсэбэ.

Мүнөө үедэ финанснуудай министерство байгша оной түрүүшын хахадай турша дотор организацинуудай ямараар хүдэлжэ гараhаниие тодорхойлно, бюджет болон олзо доход бүхэнэй талаар даалгабариин заатагүй дүүргэгдэхын тула тусхай хэмжээнүүдые хараална.

Промышленность, транспорт, барилга болон хүдөө ажахы дээрэхи материальна үйлэдбэрилгэ дээрэhээ бюджедэй дүүргэлтэ нилээд дулдыдана.

Үнгэрhэн зургаа hарын турша дотор олзо доходойнгоо түсэбые эдеэ хоолой промышленностиин министерство 102 мянган түхэригөөр дутуу дүүргээ гэхэ гү, али тус министерствын харьяата 22 предприятинуудай 12-ынь түсэбөө гүйсүүлжэ шадаагүй. Гансахан Ивалгын кондитерскэ фабрика 103 мянган түхэриг дутуу үгөө.

Ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангаха министерствын долоон предприятинууд 53 мянган түхэригэй гарза гайда ороо. Дурсагдаhан эмхи зургаанайхид бии байhан даалгабари, түлбэри сэнгүүдээ гуримшуулха тушаа анхарал багаар хандуулна.

Нютагай промышленностиин министерствын, түлишын промышленностиин болон барилгын материалнуудай управленинүүдэй зарим предприятинууд бирагүйгөөр хүдэлнэ. Жэшээнь, Сүхын арhанай завод үнгэрhэн 6 hарын турша дотор 37 мянган түхэригэй олзо оруулхынгаа орондо, харин 7,5 мянган түхэригэй гарза гайда оротон.

Партиин XXIII съездын эрилтэ табиhанай ёhoop, финансын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ нютагай Советүүдэй үүргэ эли бодо дээшэлбэ. Теэдшье республикын Министрнүүдэй Совет, городской, аймагай сельскэ болон поселково Советүүдэй гүйсэдкомууд бюджедэй дүүргэлтэ тушаа анхаралаа яhала ехээр табидаг болоо. Тэрээнэй аша туhаар Улаан-Үдын городой, Сэлэнгын, Загарайн болон Хориин аймагуудай бюджет олзо доходойнгоо талаар бүрин гүйсэдөөр дүүргэгдэбэ.

Гэбэшье зарим аймагууднай үшөөл баринагүй. Илангаяа Улаан-Үдын хүдөөгэй, Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын, Прибайкалиин, Түнхэнэй аймагуудай бюджет олзо доходойнгоо талаар ехэ гээгдэлдэ оронхой.

Аймагуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд мүнгэ ехээр эрихэ, абаха дуратай байбашье, тэрээнээ саг болзор соонь хэрэглэжэ, гаргашалжа шаданагүй.

Республикын нютагай промышленностиин министр нүхэр **Завгородняя М. Ф.** харьяата предприятинуудайнгаа ямараар хүдэлжэ байhан тухай мэдээсэбэ.

— Манай министерство байгша оной түрүүшын хахадай турша дотор валовой продукци гаргаха түсэбөө 102,5 процентээр дүүргээ,— гэбэ.

Улаан-Үдын болон Гусиноозерскын оёдолой фабриканууд эгээл эрхим тоодо ябанад.

Нютагай промышленностиин предприятинуудай гаргаhан эд бараан гол түлэб республикын ажалшадта наймаалагдана.

Хүн зоной эрилтые хүсэдөөр хангахын тула олохон фабрика болон заводуудынай үргэдхэгдэнэ. Жэшээнь Гусиноозерскын фабрикада оёдолой универсальна 40 машина тодхогдожо байна. Эндэ 1967 онhоо эхилжэ унтариин элдэб янзын белье, хүдэлмэришэдэй хубсаhан гэхэ мэтэ ехээр оёгдон гаргагдаха юм.

— Манай предприятинууд,— гэжэ нүхэр Завгородняя үргэлжэлүүлбэ,—hурагшадай хубсаhа хунар оройдоошье бүтээнэгүй. Энэ асуудал шиидхэхын түлөө оёдолой шэнэ фабрикануудые бариха ушартайбди.

Трикотаж элбэг дэлбэгээр гаргажа, республикаhаа гадуур наймаалдаг болохын тула тусхай хэдэн машинануудые абажа тодхохо болонобди.

Шаажан гүйлгэhэн амhартануудые олон янзаар, гоё hайханаар гаргахын тула 1967 оной турша дотор штамповочно цехэй гэр байра бодхоохо болонобди. Эндэ Буряадай барилгын управлени үргэн туhаламжа үзүүлэг лэ.

Нютагай промышленностиин предприятинуудые үргэдхэхэ, бариха үедэ транспорт дуталдана. Энэ хэрэгтэ партиин райкомууд туhалаг лэ,—гээд нүхэр Завгородняя дүүргэбэ.

«Бурятцелинстрой» трестые эрхилэгшэ, депутат нүхэр **Убеев В. П.** (Дээдэ Худанай hунгуулиин 109-дэхи округ) барилга тухай хөөрэбэ.

Дурсагдаhан трестын барилгын коллективүүд байгша оной түрүүшын хахадай турша дотор нилээд олон гэр байрануудые, hургуулинуудые, малай байрануудые бодхоожо үгэhэн. Бэе дээрээ даажа абаhан бүхы хүдэлмэринь түсэбэйнгөө ёhoop 4250 мянган түхэригөөр дүүргэгдэхын орондо 4465 мянган түхэригөөр гүйсүүлэгдэhэн. Энэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхиhөө 10 процентээр ехэ.

ПМК-466, ПМК-176, ПМК 173, гурбан СМУ-нуудай Гусиноозерскын болон Хурамхаанай барилгын материалнуудай комбинадууд түсэбөө илангаяа hайнаар дүүргээ. Тэндэхи хэдэн арбаад бригаданууд барилгын орёо хүндэ даалгабаринуудые үндэр бүтээсэтэйгөөр, жэшээтэ hайнаар дүүргэhэн. РСФСР-эй габьяата барилгашан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Бардаковой бригадые, нүхэр Боевой хүтэлбэрилдэг оньhожоруулагдаhан нүүдэл 173-дахи колонные, Мухар-Шэбэрэй СМУ-гай нүхэр Федотовой ударидадаг болон бусад коллективүүдые магтамаар.

Байгша оной гурбадахи болон дүрбэдэхи кварталнуудай турша дотор гол ехэ барилганууд ашаглалгада оруулагдаха юм. Тус зорилгые шиидхэхэ хэрэгтэ бүхы арга боломжоёо бүрин гүйсэдөөр элсүүлхэ бологдоно. Энэ талаар хориинхид hайн үүсхэл гаргана. Тэндэ тосхон нютагуудаа болбосон түхэлтэй болгохо, капитальна барилга үргэнөөр эрхилхэ хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулагдана.

Гэбэшье зарим аймгүйсэдкомүүд, жэшээнь, Баргажанай, СМУ болон КСМ барилтын эмхинүүдтэ туhаламжа hулаар үзүүлнэ, зарим барилгашадта үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ даабари үгэнэ.

«Бурятэнергые» эрхилэгшэ нүхэр **Бутин Б. С.** ендэр дээрэ гараба. Республика дотор электрын болон элшэ дулаанай хүсые хэрэглэлгэ үнгэрhэн долоон жэл соо 2,4 дахин ехэ болоо гэжэ тэмдэглэбэ. Энэ үе хугасаа дотор Буряадай онсо энергосистемэ байгуулагдажа, хүсэниинь дүрбэ дахин дээшэлбэ, элшэ хүсэ дамжуулха 12 мянган километрэй утаhанууд татагдаба. Энээнэй аша туhаар республикын арадай ажахын бүхы hалбаринуудые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ нилээд ехэ нүлөө үзүүлэгдэбэ.

Энергетическэ түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн hэльбэhэнэй аша туhаар «Бурятэнергын» РЭУ-гэй предприятинуудай технико-экономическа үрэ дүнгүүд дээшэлбэ, тэндэ шэнэ техникэ оньhожоруулга гэхэ мэтэ нилээд нэбтэрүүлэгдэбэ.

Электрын элшэ хүсэ гаргаха талаар байгша оной түрүүшын хахадай түсэб 104,7 процентээр дүүргэгдэбэ гэхэ гү, али электрын 12 миллион киловатт-часай элшэ хүсэн түсэбhөө гадуур гаргагдаба.

Гэбэшье энергопредприятинуудай ажал хүдэлмэридэ дутуу дунданууд бии байhаар. Гусиноозерскын ТЭЦ-эй хүсэнэй багадаhан дээрэhээ тэндэхи предприятинууд элшэ хүсөөр ходол дуталдахаяа hанана. Энэ дутуу дундые усадхахын тула ехэ вольттой утаhануудые дары татаха шухала.

Хүдөө ажахымнай электрын элшэ хүсөөр хэр хангагдана гээшэб? Колхоз, болон совхозуудта хахад жэлэй турша дотор 28 миллион киловатт-часай электро-хүсэн дамжуулагдаhан байна. Энээнэй 12 миллион киловатт-часынь үйлэдбэриин хэрэглэмжэ хангалгада гаргашалагдаа.

Республика доторой 111 колхоз болон совхозуудай 91-ниинь ниитэ энергосистемэдэ оруулагдаа. Оройдоол 20 ажахынууд өөрын электростанцинуудhаа элшэ хүсэ абана.

Газар уhалалга дээрэ электрын элшэ хүсэн хэрэглэгдэнэгүй. Тэндэ 2300 мянган гектар газарай 180 мянган гектарынь hубаг ханаабуудаар уhална.

«Бурятэнергын» олохон предприятинуудта автотранспорт болон механизмууд дутана. Энээн дээрэhээ шалтагаалан, шухала хэмжээнүүд саг болзор соогоо бэелүүлэгдэнэгүй. Гадна нүхэр Бутин 1966-70 онуудай турша дотор электрын элшэ хүсөөр Буряадай Республикын ямараар хангагдаха байhан тухай hонирхолтой зүйлнүүдые дурдаба.

Баргажанай леспромхозой тракторист, депутат нүхэр **Молоков Ф. Д.** (Байгалай hунгуулиин 40-дэхи округ) үгэ абажа, дурсагдаhан предприятида модо бэлэдхэлгын амжалтатайгаар ябуулагдажа байhан тухай элирхэйлбэ. Тиихэ зуураа, машинын запасной частьнуудай болон харгы замай техникын дутамаг дээрэhээ үйлэдбэриин түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ хэрэг hаатана, Баргажанай модоной промышленностиин комплекс удаанаар баригдана гэжэ шүүмжэлбэ.

ХҮДӨӨ АЖАХЫДА—ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин начальник, хүдөө ажахын талаар Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ, депутат нүхэр **Стрелков А. Н.** (Түнхэнэй hунгуулиин 89-дэхи округ) үбhэ, тарянай ургаса дээшэлүүлхэ тушаа гол анхаралаа хандуулба.

— КПСС-эй ЦК-гай майн Пленум хадаа хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхын тула газарай уhалуури тухай тогтоол баталан абаhан байна, — гээд тэрэ үргэлжэлүүлбэ.—Энэ тогтоолой ёhoop намаг нуурмагуудые хатааха, хуурай добо газарнуудые уhалха, сабшалан болон бэлшээринүүдые үндэhөөрнь hайжаруулха, уhа болон hалхинай аюулhаа газар дайдые хамгаалха тушаа гайхамшаг зорилгонууд табигдаа. Хүдөө ажахын талаар Верховно Соведэй саг үргэлжын комисси зарим асуудалнуудые хаража үзэhэн, шиидхэhэн.

Нэн түрүүн сабшалан, бэлшээринүүдэй ургасые дээшэлүүлхэ гээшэ ниитын мал ажалые үбhэ тэжээлээр гүйсэд хангаха шухала нэгэн арга болоно. Ушар тиимэhээ hүүлэй хоёр жэлэй турша дотор республикын колхоз болон совхозуудта сабшалан hайжаруулха талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаhан.

Гэбэшье тус хүдэлмэри хараалагдаhан бүхы хэмжээн соогоо хэгдээгүй. Ажахы бүхэндэ трактор болон дисковой борнойнууд бии байбашье, иимэ ушар тохёолдоно.

Ногоо тарингүй, дурсагдаhан хүдэлмэриие ябуулаад байхада, сабшалангай ургаса 5—6 центнерhээ 30 центнер хүрэтэр дээшэлжэ, үбhэ ногоониинь олон янзын болодог, хуряагдаhан тэжээлэй шанаршье эли бодо hайжардаг ха юм.

Сабшалан бэлшээринүүдые саашадань түргэнөөр hайжаруулхын түлөө олон жэлэй үбhэ ногоо тарилгаар тусхай хүдэлмэри колхоз, совхоз бүхэндэ ябуулагдаха ушартай.

Нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, гербицид ба хоронуудые аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ тухай нүхэр Стрелков мүн лэ дэлгэрэнгыгээр тогтоо, үнэтэ hанамжа дурадхалнуудые оруулаа.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ, депутат нүхэр **Тютрин Н. Г.** (Мухар-Шэбэрэй hунгуулиин 73-дахи округ) гол түлэб өөрын колхозой ажал хэрэгүүд тухай хөөрэжэ үгэбэ.

Дурсагдаhан колхоз үнгэрhэн хахад жэлэй турша дотор гүрэндэ мал ажалай ашаг шэмэ худалдаха түсэбөө hүөөр, мяхаар, ноохоор болон үндэгөөр холо үлүүлэн дүүргээ. Һаалишадынь байгша оной августын 10 хүрэтэр гүрэндэ hү худалдалгаар бүхэли жэлэйнгээ түсэб дүүргэхээр шиидэнхэй. Жэшээнь, hаалишад нүхэд Тослева Б., Барышникова М., Федорова Е. болон бусад зургаа hарын турша дотор үнеэн бүриhөө 1200 гаран литр hү hаанхай. Тэрэшэлэн малшад, гахайшадынь мал таргалуулха даалгабаряа амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Удаань үбhэ тэжээл хуряалга дээрэ гэшүүдэйнгээ ямар ехэ шэн оролдолготойгоор хүдэлжэ байhан тухай колхозой түрүүлэгшэ омогорхолтойгоор мэдээсэбэ.

Тус колхоздо тарянай баян ургаса хуряагдахаар хүлеэгдэнэ. Комбайнуудынь түгэс бэлэн. Ургасаяа богони болзор соо шанар hайнтайгаар хуряахын түлөө механизаторнуудынь шэнэ онол аргануудые шудална.

Мүн нэрлэгдэhэн ажахын бүхы hалбаринуудта ажалай түлбэри совхозойхиhоо дутуугүй болгогдонхой.

КПСС-эй Яруунын райкомой секретарь, депутат нүхэр **Мулонов М. М.** (Ранжуровай hунгуулиин 6-дахи округ) аймагайнгаа ажалшадай амжалта хэрэгүүд тухай мэдээсэбэ.

Яруунынхид гүрэндэ мал ажалай ашаг шэмэ худалдаха талаар хахад жэлэйнгээ даалгабариие бүхы талаарнь үлүүлэн дүүргээ. Энэ хадаа бүхы малшадай шэн зоригто ажал хүдэлмэриин аша гуhаар туйлагдаа.

Гэбэшье ниитын малда элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ гэhэн тон харюусалга ехэтэй зорилго табигдана. Энэниие амжалтатайгаар шиидхэхын тула ажал хэжэ шадаха бүхы хүнүүд дурсагдаhан кампаниие үнгэргэхэ хэрэгтэ хандуулагданхай. Аймагай бүхы эмхи зургаанууд тусхай даабаринуудые абанхай. Энэ хэрэгтэмнай мүн шефүүд—городойхин ехэ туhаламжа үзүүлхэ бэзэ,—гэжэ нүхэр Мулонов хэлэбэ.

Мяха тушаалгаар жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхын тула дурсагдаhан аймагта мал таргалуулха тушаа горитойхон анхарал табигдана. Тэндэ мал шахаха бүхы гүүртэнүүдынь холын бэлшээринүүдтэ абаашагданхай. «Зуун үдэр соо—зуун килограммаар шэгнүүр нэмээхэ» гэhэн Иисэнгын совхозой малшадай үүсхэл халуунаар дэмжэгдэнэ.

Гадна аймаг дотор hургуулинуудай, эмнэлгын гэр байрануудай ямараар баригдажа, ямар эрилтэтэй байhан тухай, мүн аймагай совхозуудые электрын элшэ хүсөөр яажа гүйсэд хангаха тухай нүхэр Мулонов депутадуудай анхарал хандуулба.

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин начальник, депутат нүхэр **Иванов П. Н.** (Хүдэриин hунгуулиин 71-дэхи округ) шүүмжэлхы үгэ хэлэбэ. Тиихэдээ директивнэ органуудай шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ тушаа республиканска зарим эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд хайша хэрэгээр хандана гэбэ.

Хүдөө ажахынуудта туршалгын станциин үмэнэhөө бодото туhаламжа үгэхэ тухай партиин обкомой Министрнүүдэй Соведэй тогтоол нёдондо жэлэй октябрь hара соо гаргагдаа hэн. Теэд энэнь мүнөө хүрэтэр дүүргэгдэнэгүй.

Тэрэшэлэн hү тушаан абаха газарнуудые тогтоохо, олошоруулха тухай пленум болон зүблөөн бүхэн дээрэ нилээд ехэ хөөрэлдөөнүүд гараа hааб даа,—гэжэ нүхэр Иванов тэмдэглэбэ.—Теэд энэмнай хооhон шашалдаан болоод лэ hалашаhан жэшээтэй.

Энээн дээрэhээ шалтагаалжа, hү тушааха хэрэгтэ ехэхэн бэрхэшээлнүүд тохёолдоно.

Газар дайдые уhа, hалхинай аюулhаа хамгаалха талаар комплексно эрдэм-шэнжэлэлгын институдай зүгhөө зарим тэды хүдэлмэри хэгдэбэшье, элдэб янзын шалтагаан дээрэhээ эсэстээ хүргэгдэнэгүй.

Аймаг дотор хүдөө ажахын барилганууды эрхилэлгэ эгээл hүүлшын ээлжээндэ табигдана. Энэ хадаа «Бурятцелинстрой» трестын ажал хүдэлмэриин ехэхэн дутагдал болоно.

Республикын хүдөө ажахын министр, депутат нүхэр **Игнатьев И. А.** (Дээдэ-Хүрбын hунгуулиин 106-дахи округ) үгэ абахадаа, гүрэндэ мал ажалай ашаг шэмэ худалдалгаар бүхы республикымнай колхоз, совхозууд хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргээ гэбэ.

Хүдөө ажахые саашань хүгжөөхэ тушаа парти, правительствын айхабтар шухала хэмжээнүүдые абаhанай аша туhаар дурсагдаhан дүнгүүд туйлагдаа.

Мүнөө гол зорилго юуб гэхэдэ, ниитынгээ мал ажалай ашаг шэмэ үгэлгые улам саашадань дээшэлүүлхэ шухала.

Мүн ниитын мал ажалые хүсэд хүрэхэ үбhэ тэжээлээр хангаха гүйсэд арга боломжонуудтайбди.—гэжэ нүхэр **Игнатьев** тэмдэглэбэ.

Гэбэшье Зэдын, Загарайн, Захааминай, Мухар-Шэбэрэй болон Хяагтын аймагуудай ажахынууд үбhэ хуряалга дээрээ ехээр удаарха, унжагайрха ябадал гаргана. Тэрэшэлэн, Сэлэнгын, Яруунын, Баргажанай, Бэшүүрэй аймагуудай колхоз совхозууд үбhэ хуряалгадаа хожомдожо оробо.

Силосэй комбайнууд булга бэлэн болоодүй. Иигэжэ нобшорноон ябадал хадаа гансал запасной частьнуудhаа бэшэ, харин заhабарилагшадай ажал хүдэлмэриин эмхидхэл муутайhаа болоно.

Тэжээл хуряалгын кампанида хабаадаhанай түлөө колхозниигуудта, совхозой хүдэлмэришэдтэ нэмэлтэ түлбэри үгтэхөөр харзалагдаба.

Үбhэндэ хожомдожо оробоной шалтагаанаар таряа хуряалга[...] дээрээ ортожо байнабди. Бүхы [...]линууд дээрэ ажал хүдэлм[...] жэгдэ адляар, эмхи гуримтай[...] эхилхэ ушартай.

Гэбэшье дутагдалнууд о[...] Байгша оной июлиин 28-най [...]далаар хэдэн зуугаад комбайн[...] заhагдаадүй байhаар. Энэ та[...] Баргажанай ажахынууд и[...] ехэ гээгдэлдэ оронхой. Улаан-Ү[...] хүдөөгэй, Загарайн, Түнхэнэй [...]магуудта ороohо таряа хада[...] хатааха, арилгаха хүдэлмэри [...]наар, гурим муутайгаар ябуу[...]дана. Энэ хадаа нилээд түг[...]рилтэй байдал тохёолдуулна.

Хуряалгын хүдэлмэри гээшэ [...]дөө ажахын хүдэлмэрилэгша[...] ехэ шалгалта мүн. Ургасые [...] болзор соонь, шанар hайнта[...] хуряаха, гүрэндэ ороohо таряа [...]далдаха түсэбөө дүүргэжэ амж[...]үрэhэ хүрэнгээ хаажа абаха [...]шэ ээлжээтэ зорилго болонхой.

Республиканска «Сельхозтех[...]ка» гэжэ нэгэдэлэй начальник, [де]путат нүхэр **Антоненко Н. Т.** [...]рэмэй hунгуулиин 99-дэхи окр[уг] хүдөө нютагуудта машина техн[...] ашаг үрэ ехэтэйгээр ашаглаха [...]шаа онсо тогтобо.

Республикын хүдөө ажахы [...]hээ жэлдэ машина техникээр [...] hайнаар хангагдана. Бүхы [...]нууд дээрэ мүнөө үедэ 5600 [...]тор хүдэлнэ. Тэрээнэй 60 [...]центнь hүүлэй гурбан жэлэй ту[...] дотор асарагдаhан юм.

Гэбэшье машина техникые [...] бусаар ашаглаха, ямаршье [...] баримтагүйгөөр хэрэгээ бол[...] дээрэ тоолон хаяжархиха жэг[...]ритэ баримтанууд үзэгдэнэ.

Мал ажал дээрээ оньhожору[...]нэбтэрүүлхэ гээшэ эгээл шух[ала] хүшэр хүндэ зорилго болоно.

1965 ондо оньhожоруулагда[...] 8 тоогтой байгаа hаа, мүнөө ж[...] механизированнэ 20 тиимэ [...] ашаглалгада үгтэхэнь.

Республикын гэгээрэлэй мини[стр] депутат нүхэр **Дугаров С. Г.** ([...]рын hунгуулиин 87-дохи окр[уг] үнгэрhэн hуралсалай жэлэй [...]гүүд тушаа онсо тогтобо. Тиихэ[...] 30 hургуулинуудта, 1223 [...]суудта нэгэшье hурагша хоёрд[...] жэлээ hуугаагүй гэжэ тэмдэглэ[бэ].

Медалистнуудай тоо 163 хү[...] олошороо. Юрэнхы эрдэмэй [...]да hургуулиие 7,7 мянган [...] дүүргэжэ гараба. Бүгэдэ ниит[...] hуралсалай хуулиие 484 hур[...]линууд дүүргэбэ. Улаан-Үд[...] Яруунын, Кабанскын, Сэлэн[...] аймагуудай олохон багшанар [...]ралсалай талаар горитой амжа[...] туйлаа.

Гэбэшье арадай ажахын ту[...] дүүргэхэ талаар Бэшүүрэй, Зэд[...] Загарайн, Хяагтын, Прибайкал[...] Улаан-Үдын хүдөөгэй, Хориин [...]магууд, Закаменск, Хяагта го[...]дууд ехэхэн гээгдэлдэ орон[...] Баргажанай, Ахын. Түнхэнэй [...]магуудай hургуулинуудта ол[...] hурагшад хоёрдохи жэлээ үлөө[...]hэн байна.

Бүгэдэ ниитын hуралсалай ху[...]ли бэелүүлхэ талаар Баргажан[...] Бэшүүрэй болон бусад аймагу[...]та ехэхэн дутагдалнууд үзэгд[...] гэжэ гэгээрэлэй министр шүү[...]жэлбэ.

КПСС-эй обкомой секретарь, [...]путат **Раднаев Д-Н. Т.** (Хори[...] hунгуулиин округ) үгэ хэлэхэ[...] Агуу ехэ Октябриин 50 жэлэй [...] хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис[...]рысөөндэ бүхы предприятину[...] ажахынууд, эмхи зургаанууд э[...]хитэйгээр оролсожо, эрид хубил[...]та, амжалтануудые туйлаха ёhо[...] гэбэ. Мүн энээнтэй нэгэн доро [...] суртаалай хүдэлмэриие гэрэд[...] болон хүдөө нютагуудта удха [...]гэлдэрээр. нүлөө ехэтэйгээр ябу[...]ха, соёлой добтолгые улам [...]сэтэйгээр хурдабшалан эмхидх[...] тухай тогтобо.

Зүбшэн хэлеэгдэhэн элидхэн [ту]шаа сесси тогтоол баталан абаа.

Удаань шэнэ министерство, [ве]домствэнүүдые байгуулха Указу[...] тухай Буряадай АССР-эй Верхо[в]но Соведэй Президиумэй секре[...]тарь нүхэр **Сабуров Л. П.** элидх[э]бэ.

Депутадуудай үзэмжэдэ таби[...]даhан бүхы Указууд нэгэн дуу[...] баталагдаба.

Энээгээр сесси хүдэлмэр[иигээ] дүүргэбэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй юhэдэхи сесси

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын

ХУУЛИ

Буряадай АССР-эй конституцинн (Гол хуулинн) 44-хи статьяда хубилалта болон нэмэлтэнүүдые оруулха тухай.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет иигэжэ тогтооно:

«РСФСР-эй Конституцини (Гол хуулинн) текстдэ хубилалта болон нэмэлтэнүүдые оруулха тухай» РСФСР-эй 1965 оной декабриин 17-ной Хуулиин, «Буряадай АССР-эй министерствэнүүдые байгуулха болон Буряадай АССР-ай гүрэнэй управлениин зарим органуудые хубилгаха тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1966 оной январиин 12-ой Указай үндэhөөр Буряадай АССР-эй Конституцинн (Гол хуулинн) 44-хи статьяда хубилалта болон нэмэлтэнүүдые иимээр бэлэжэ оруулха:

«Статья 44. Буряадай АССР-эй Верховно Соведээр Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет иимээр бүридхэн байгуулагдана:

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ;

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшонор;

Буряадай АССР-эй министрнүүд:

Хүн зоной ажаhуудалай хэрэгсэлжэ хангалгын;

Элүүрые хамгаалгын;

Коммунальна ажахын;

Культурын;

Ой модоной ажахын;

Нютагай промышленностиин;

Ниитын гурим сахилгын;

Эдеэ хоолой промышленностиин;

Гэгээрэлэй;

Хүдөө ажахын;

Социальна тэдхэмжын;

Худалдаа наймаанай;

Финансын;

Буряадай АССР-эй Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ;

Буряадай АССР-эй Арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ;

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гүрэнэй аюулгүйн комитедэй түрүүлэгшэ;

Управлениин начальнигууд:

Барилга болон архитектурын хэрэгүүдэй;

Барилгын материалнуудые промышленностиин;

Хангалгын болон худалдан тараалгын;

Автомобильна харгы замуудые барилгын болон заhабарилгын;

Түлишын промышленностиин»

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. РАДНАЕВ,

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1966 оной июлиин 28.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын

ХУУЛИ

«Буряадай АССР-тэ ажабайдалтай hургуулиин холбоо барисаа бэхижүүлхэ тухай болон арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ тухай» Хуулиин 4-дэхи статьяда зарим хубилалтануудые оруулха тухай» Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет иигэжэ тогтооно:

«Буряадай АССР-тэ ажабайдалай hургуулиин холбоо барисаа бэхижүүлхэ болон арадай гэгээрэлэй системые саашадань хүгжөөхэ тухай» Хуулиин 4-дэхи статьяда зарим хубилалтануудые оруулха тухай» Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1966 оной апрелиин 1-нэй Указые баталха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. РАДНАЕВ,

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1966 оной июлиин 28.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй Тогтоол

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшоор нүхэр Н. Б. ПИВОВАРОВЫЕ томилхо тухай Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет иигэжэ тогтообо:

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоор нүхэр Пивоваров Николай Буиновичые томилхо тухай Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1966 оной январиин 25-най Указые баталха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. РАДНАЕВ,

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1966 оной июлиин 28.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй Тогтоол

Буряадай АССР-эй Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ тухай

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет иигэжэ тогтооно:

1. Пенсидэ гараhантайнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшын уялгаhаа нүхэр Егорова Лидия Яковлевнае сүлөөлхэ.

2. Буряадай АССР-эй Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшээр нүхэр Лысов Валентин Федоровичые томилхо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. РАДНАЕВ,

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1966 оной июлиин 28.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй Тогтоол

Барилга болон архитектурын хэрэгүүдые эрхилхэ талаар Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи управлениин начальнигай уялгаhаа нүхэр С. М. Шотинние сүлөөлхэ тухай Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тубаталха тухай.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет иигэжэ тогтооно:

Пенсидэ гараhантайнь дашарамдуулан, Барилга болон архитектурын хэрэгүүдые эрхилхэ талаар Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи управлениин начальнигай уялгаhаа нүхэр Шотин Степан Михайловичые сүлөөлхэ тухай Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1966 оной июлиин 28-най Указые баталха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. РАДНАЕВ,

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1966 оной июлиин 28.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй Тогтоол

Буряадай АССР-эй Верховно Сүүдэй гэшүүнээр нүхэр Д. Ф. Золотоглавые hунгаха тухай

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет иигэжэ тогтооно:

Буряадай АССР-эй Верховно Сүүдэй гэшүүнээр нүхэр Золотоглавый Дмитрий Федоровичые hунгаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. РАДНАЕВ,

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1966 оной июлиин 28.

МАЛШАДАЙ МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАГШАД

РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет, профессиональна союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет 1966 оной түрүүшын хахадта малай ашаг шэмэ абаха, гүрэндэ худалдаха, мүн малай, шубуудай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө автономно республикануудай, хизаарнуудай, областьнуудай, автономно областьнуудай хоорондохи социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзэбэ.

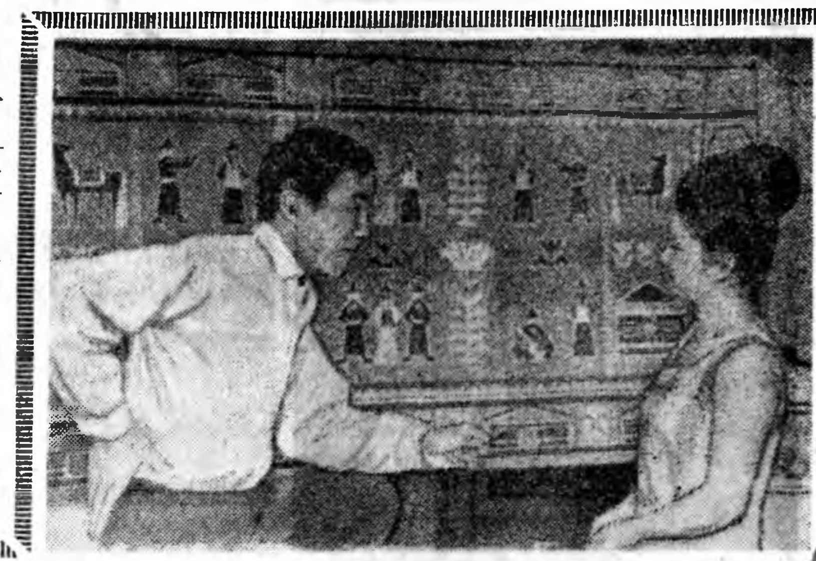
Баруун хойто зонодо—Вологодско, Ленинградска областьнууд, Центральна зонодо—Калужска область, Волго-Вятска зонодо— Чувашай АССР, Поволжиин зонодо—Куйбышевска область, Хойто Кавказай зонодо—Дагестанай АССР, Зүүн-Сибириин зонодо—Тувын АССР-эй, Алас-Дурнын зонодо—Приморско хизаар, Хойто зонодо—Коми АССР мүрысөөндэ илагшад гэжэ тоологдобо.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугуудые. Чувашай АССР-тэ, Приморско хизаарта, Вологодско, Калужска областьнуудта үлөөгөөд, 10 мянган түхэриг шан тус бүридэнь үгэхэ гэжэ шиидхэгдэбэ.

Мүн иимэ шангуудые, Улаан тугуудые Дагестанай, Тувын ба Коми АССР-тэ, Ленинградска, Куйбышевска областьнуудта барюулха гэжэ шиидхэгдэбэ.

Социалис мүрысөөндэ хоёрдохи hуури Башкирай, Татарай, Кабардино-Балкарска, Чечено-Ингушска АССР-нүүд, Хабаровска хизаар, Архангельска, Владимирска, Горьковско, Костромской, Курска, Оренбургска, Псковско, Смоленскэ областьнууд эзэлбэ. Эдээндэ тус бүридэнь 5000 түхэриг шан барюулха гэжэ шиидхэгдээ.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС Марийска АССР-эй Калининградска, Калининска, Орловско, Рязанска, Тульска, Ярославска, Свердловско, Магаданай областьнуудай, Адыгейскэ автономно областиин колхоз, совхозуудай hайн ажалые тэмдэглэhэн байна.

ТАНИЛСАГТЫ, ЗАЛУУ УРАН ЗУРААШАН!

Манай оюутад Москва, Ленинград болон бусад томо городуудаар hуралсаад мэргэжэлтэй боложо, түрэл нютагаа бусажа ерэдэг гээшэ. Жэлhээ жэл бүри манай уран hайханай болон уран зурагай ажабайдалда шэнэ hэльбэлгэ боложо байдаг.

Тэдэнэй нэгэн мүнөө Солбон Ринчино болоно. Энэмнай Ленинградай Мухинагай нэрэмжэтэ дээдэ шатын уран hайханай hургуули дүүргээд, нютагаа бусажа ерээд, яhала абьяастайгаар мүнөө хүдэлмэрилжэ байна. Залуу шииираг бэетэй, огсом, солгёон зүрхэтэй, бэлигтэй хүндэ ажал гээшэ одоо жаргал гээшэ aаб даа.

Энэ хүмнай үшөө hуража байхадаа, зарим тэды туйлалтануудые хэhэн юм.

Институдайнь уран hайханай выставкэнүүд Англи, Чехословаки болон бусад гүрэнүүдээр харуулагдаhан байгаа. Эндэ Солбоной зохёолнууд табигдажа, олоной зүгhөө hайшаагдаhан юм. Жэшээнь, «Үдэ» (Полдень) гэhэн нэрэтэй баян дэлгэр байдал харуулhан зохёол Чехословакиин гүрэндэ харуулагдаhан, тэндэ яhала бараг сэгнэлтэдэ хүртэhэн. Тиихэдэ «Студи соо» гэhэн hонирхолтой зохёолынь институдайнь выставкэдэ оло дахин табигдаhан, олоной анхарал баhа татаhан байна. Мүн баhа «Инаг дуран» гэhэн зураг олониие hонирхуулдаг. Эдээхэн хэлэн зурагуудаараа Солбон Ринчино өөрынгөө шадабари, арга боломжоёо яhала хурсаар гэршэлээ. Яажа, хайшан гэжэ зурагуудаа хэнэб, бодол hанаалаа али зэргээр зохёол соогоо харуулнаб. Теэд хэр зэргын өөрын тухэл маягтай уран зурааша гээшэб гэжэ байгаад Ринчиногой урда табиха гээ hаамнай тэрэнэй бүтээhэн зурагуудынь өөрөө энээндэ тоб байса харюусажа шадана.

«Студент басаган» гэhэн зураг дээрэ hургуулитай хүнэй ажаллажа hууханьэлеэр харагдана. «hүни» гэhэн зохёол соонь инаг дуранай ирагуу hайхан дуу дуулаhандал адли. Юртэмсэнь тэрэ инаг дурые эхэ шэнгеэрнь тойрошонхой. Тиибэшье юртэмсэ түбэгшөөнги: энэ хоёрнай юрэдөө инаг дураяа олобо гү гэhэн түбэгтэй асуудалтай шэнги. Мүшэдүүдынь мэгдүүтээр ялалзана.

Солбон Ринчино зурагуудгаа эршэ зориг бадаруулдаг, барга юумые бодолоороо томожуулан гаргажа, хэлэжэ, хөөрэжэ шададаг тиимэ маягтай юм байна.

«Баргажанай прелюди» гэhэн зохёолыень институдайнь деканат айлшалжа тиихэдэ ерэhэн хүндэтэй Рокуэлл Кентдэ бэлэг барихадань, ехэ hонирхоhон, автортайнь уулзаха гэhэн юм ха. Тиигэхэ Солбон Америкын суута уран зурааша Рокуэлл Кенттэй суг дүрэ зурагаа абхуулhан юм.

Солбон Ринчино 1961 онhоо 1966 он болотор Ленинградай уран hайханай училищида hуража гараа. Мүнөө Буряадай уран зураашадай холбооной дэргэдэ ажаллана.

Залуу уран зурааша томо зохёолнуудые hиилэхэ, бэшэхэhээ гадна номуудые шэмэглэдэг.

Гадна буряадай ажабайдалые онсолон харуулhан ковер хэhэн юм. Энэнь яhала болохотой. Зураг шэмэглэлгээрээ жэнхэни буряадай сэсэгтэ тала дээрэ сэнхир уняарта манан соо буряад утсаатан уг удхаяа олоhон, саашаа үргэлжэлүүлжэ байдаг гэhэн удха ковер дээрээ уран зурааша hиилэhэн юм.

...Инсагаалhан морин, сэсэгүүд, хуур лимбэ татаhан хүнүүд... Буряадуд хүндэшэ, ковер дээрэнь төөлэй гэхэ мэтэ баhа бии. Үеын үеhөө hайн hайхан зантай буряадуудай ажабайдалые иигэжэ юрэнхылэн, ковер дээрээ харуулжа шадаhан.

Манай hанахада, иимэ ковер удха түгэлдэр, харахада таатай, арадайнгаа жэнхэни удхаар хэгдэhэн, бэшэ ковернуудhаа юугээршье дутанагүй. Энээнээ Витебск город ошожо, эндэхи оёдолой фабрикада нэхүүлжэ абаhан байна.

Дээдын зурганаудай түргэн баталаа hаань, бидэнэр hаядаа буряад угалзатай, hайхан ковертой болохомнай ха.

Тэрэнэй олон зохёол, зурагууд тушаа эндэ хөөрэжэ шадабагүйбди. Юуб гэхэдэ, томонууд, hүүлдэ уран зурааша өөрынгөө тусхай выставкэ эмхидхөжэ, маанараа үшөөшье hонирхуулна бэзэ.

Болохоёо байгаа агууехэ Октябриин табин жэлэй ойдо Солбон Ринчино томо гэгшын гобелен нэхэжэ харуулха гэhэн хүсэлтэй.

Гобелен дээрэ арадай ажахын hүүлэй үедэ туйлаhан амжалтанууд: химиин, промышленностиин үйлэдбэри, хүдөө ажахыдахи асари ехэ амжалта, хүгжэлтэнь тэрээн дээрэ харуулагдаха юм.

Гадна Солбон Ринчино республикадаа бусажа ерэhэн хадаа, хүдөө нютагуудаараа ябажа, ажахынгаа тиишэнхи түрүүшүүлтэй уулзажа, ажабайдал болон ажахын алтан абдарые тайлажа, урагшатай hайн hайхан зурагуудые бүтээхэ бээз.

Тиигэжэ өөрынгөө энэ онсо хараа бодолтой олон соо илгарма арга найдалтай, бэлигтэй хүнэй хэхэ бүтээхэ юумэн ехэ.

С. АНГАБАЕВ.

Зураг дээрэ: С. Ринчино зураhан ковер тушаагаа хөөрэжэ байна.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВЭЙ фото.

СОВЕТ-ЯПОН ХАМТЫН КОММЮНИКЕ

Японой правительствын уряалаар 1966 оной июлиин 24-hөө 30 болотор СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Япондо айлшалаа.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Токио, Киото, Осака городуудта айлшалаа.

Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Японой императортай, Японой премьер-министр Э. Сато гэгшэтэй уулзаа, Японой гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. Сиина гэгшэтэй хөөрэлдөө.

Бэе бэеэ хүндэлэлсэлгын, ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрhэн эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ совет-япон харилсаануудай асуудалнуудаар, мүн хоёр орондо хабаатай уласхоорондын шухала асуудалнуудаар hанамжанууд андалдагдаа.

Хөөрэлдөөнэй үедэ 1956 оной советско-японско хамтын декларациин ёhоор Японой, Советскэ Союзай хоорондо бүхы талын харилсаануудые саашадань хүгжөөжэ болохо байhан тухай hанамжанууд хэлсэгдээ. Эдэ харилсаануудые политическэ үзэл бодолой, социальна байгуулалтын ондо ондоо байгаашье hаань, бэе бэедээ аша туhатайгаар, тэгшэ эрхэтэйгээр, дотоодынгоо хэрэгтэ хамааралсангүйгөөр хүгжөөжэ болохо юм гэжэ зүбшэгдөө. Японой, Советскэ Союзай хоорондохи иимэ хани барисаанай, хүршэ ёhоной харилсаануудые хүгжөөлтэ болбол Азида эб найрамдал, аюулгүй байдалые тогтонижоруулха хэрэгтэ, бүхы дэлхэйн эб найрамдалай хэрэгтэ ехэ аша туhатай байха гэжэ хоёр талаhаа мэдэрэгдээ.

1966 оной июлиин 29-дэ болоhон хөөрэлдөөнэй ашаар Токиодо Японой, Советскэ Союзай хоорондо консульско конвенци доро гар табигдаа.

Советскэ Союз Япон хоёрой хоорондохи харилсаануудай үндэhэ hуурине бүри бата бэхи болгохын тула эбэй договор баталха шухала гэжэ мэдэрэгдээд, хоёр талынхид энэгэн тушаа өөhэдынгөө hанамжануудые хэлэжэ үгөө.

Хоёр талынхид загаhа барилгын талаар хоёр оронуудай хоорондо бата бэхеэр хүгжэжэ байhан харилсаануудые тэмдэглээд, иимэ харилсаануудые саашадаашье хүгжөөхөөр бэлэн байhанаа мэдүүлбэ.

Хоёр талынхид эрдэм наука болон соёл культурын талаар харилсаа холбоогоо саашадань хүгжөөхэ гэжэ зүбшөөгөөд, энэ талаар тодорхой ябуулгануудые хэхэ тухай зүбшэлдөөгөө үргэлжэлүүлхэ гэhэн нэгэн адли hанамжада ерээ.

Ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондоо амгалан ёhоор зэргэ оршон байлгын ёhо гуримуудые бэхижүүлгын ёhоор, уласхоорондын байдал юрэнхыдөө хүгжэжэ байна гэжэ хоёр талынхид хангяар тэмдэглэнэ. Энэ ёhо гурим болбол хүн түрэлтэндэ баратдашагүй ехэ хохидол асарха термоядерна дайн сэрэгые ушаруулхагүй гэhэн дэлхэйн бүхы арадуудай этигэл найдабарида түшэглэнэ.

Хоёр талынхид Зүүн Урдахи Азидахи байдалтай дашарамдуулан, өөhэдынгөө хараа бодолые тодорхойлоо.

Хоёр талынхид Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацие саашадань бэхижүүлгэдэ туhалха, тэрэниие эб найрамдал хамгаалгын шухала орган гэжэ хэрэглэхэ, тиигээд тэрэнэй нэрэ хүндые дээшэлүүлхын тула өөhэд хоорондын харилсаае үргэлжэлүүлхэ гэжэ зүбшөөбэд.

Бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал тогтоохын тула нарин нягта хиналта доро буу зэбсэг хуряалгада туhалхаар бэлэн байhанаа хоёр талынхид тодорхойлоо. Тиигээд Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна Ассамблейн XX сессиин шиидхэбэреэр хараалагдаhан ядерна буу зэбсэг тараалгые ушаруулхагүй гэhэн хэрэгые хоёр талынхид шухала дээрэ тоолоно.

Совет-япон хоёр талын харилсаануудай асуудалнуудаар, мүн хоёр талада хабаатай уласхоорондын асуудалнуудаар саг соогоо зүбшэлдөөнүүдые үнгэргэжэ байха гэжэ хоёр талаhаа зүбшөөгдэбэ.

ОЛОНОЙ ТҮЛӨӨ ОРОЛДОГШО

ЗУРАГЛАЛ

АЛХАМ БҮХЭНӨӨ шалгажа ябаhандал, балсанта шүрбэhэлиг гарнуудаа абьяастайгаар hэжэсэгээн, тунгалаг сэнхир нюдэдтөө омог мэдэрэлэй элшэ гэрэл бадарган, цех соогуур нам тэнюунээр гэшхэлэгшэ нүхэрнай хэн гээшэб? Энэмнай — Виктор Борисович Шестак. Локомотивуудай деподой бэлэдхэлэй цехэй ахалагша мастер. Партийна эхин организациин секретариин орлогшо. Ажалай нормонуудые зохёон табилгын ниитын бюрогой түрүүлэгшэ.

Станогууд түршэгэнэсэ хүдэлнэ. Тэдэнэй нэгэ аалидан, нэгэ түргэдэн жэнгирхые шагнахадаа, Шестак энэ цехтэй таhаршагүй холбоотой байhанаа юундэшьеб гүнзэгытөөр сэдьхэжэ, үни танил болоhон ямаршье ирагуу мэдэрэлдэ абтадаг. Энэ жэнгирээн, энэ ханхинаантай гэб гэнтэ хагасашабал, ажабайдалынь hонигүй, хоосон боложо, сэтээрэн хүбхайршаха шэнгеэр үзэгдэдэг. Тииншьегүй ялай, юуб гэхэдэ, Виктор Борисович энэ цех соо олон жэлэй туршада халуун дуратай мэргэжэлээрээ ажаллан, бэлиг шадабарияа туршан харуулаа. Өөрынгөө бэшэ, харин цехэй түлөө, олоной түлөө оролдон урагшаа шармайгаа.

Тэрэнэй хүдэлдэг цех ямар ажал хэдэг бэ? Тепловоз, паровозуудые заhабарилгада шухаг хэрэгтэй узелнууд болон детальнуудые бүтээн гаргадаг. Энэмнай—тон харюусалгатай, орёо, нарин хүдэлмэри. Бишыхан лэ эндүү алдуу гаргабал, хэhэн ажал голгодохо. Ушар иимэhээ цехээрхид илангаяа оролдосо ехэтэйгээр хүдэлдэг. Ушар иимэhээ Виктор Борисович хүн бүхэнэй хүдэлмэриин шанарые эрилтэ ехэтэйгээр шалгадаг.

Мүнөөшье ахалагша мастер цех соогуураа алхалжа ябахадаа, миин лэ ноёрхуу зангаар гэшхэлнэ бэшэ, харин хүдэлмэришэдэйнгөө ямар зэргээр ажаллажа байhантай танилсана. Станок бүхэнэй ямараар жэнгирхэ абяае hонор шэхээр шагнаархан тухайлжа ябана.

Дизельнүүдые заhабарилжа байhан нүхэдтэ тэрэ дүтэлжэ ерэбэ.

— Зай, хэр хүдэлжэ байнабта?

— Гэмгүй hайнаар, Виктор Борисович, — гээд Иван Неботов ялагашан сахилhан олон тоото детальнуудhаа толгойгоо үргэн, ханинарайнгаа зүгhөө найдамтайгаар хэлэбэ.

Ахалагша мастер юушье хэлэбэгүй. Нюур шарайдаа ямаршьеб бодолгото болоhон тэмдэг үзүүлэн, дуугай аниргүй зогсобо.

Юун тухай шэбшэбэ хаб?

hаяхан болоhон иимэ ушар тэрэнэй hанаанда ороодхибо.

☆ ☆ ☆

ТЭРЭНЭЙ хүтэлбэрилдэг цех үнихэн сагhаа паровозуудай шухаг хэрэгсэл болохо уhанай насосуудые заhабарилдаг. Хүдэлмэришэд тэдэниие бүри hаянайл гүйсэд hайнаар заhабарилдаг болонхой.

Заhабарилгын хүдэлмэрине тушаан абадаг нүхэр нэгэтэ ахалагша мастерта иигэжэ хэлэбэ hэн ха:

— Виктор Борисович, голодоhон дахинаа гарашаба. Насосуудые заhажа тулиидоод байнабди. Яахамнай гээшэб?

— Голодоhо хэн гаргааб?

— Үнөөхил нүхэднай. Неботов болон Торгоновой группынхид.

— Хаража үзэхэл баатай болонобди. Ошоё.

— Слесарьнүүд Виктор Борисовичые зэмэтэй нюдөөр угтажа:

— Ямар ушарhаа голодоhон гарашоо гээшэб. Ойлгоногүйбди. hайсахан лэ шалгаа, хараа бэлэйлди.

— Үгы даа, муусахан лэ шалгаа гээшэт.

Зарим нүхэдэй хайхарамжагүйгөөр лэ хүдэлhэнhөө голодоhон гарана гэжэ Шестак батаар шиидэбэ. Тэдэниие элирүүлэн, балшыса бариха шухала. Хэhээхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, иигэжэ байха болоо hаа, заhаhан паровозтнай холын харгыда зогсошобо гэhэн мэдээнүүд амар заяа үзүүлхээ болихо. Заhабариин хүдэлмэриин хэр зэргэ хүндэ, орёо байhаниинь мэдээжэ. Зүгөөр голодоhо гаргажа яашье болохогүй. Тиимэhээ ахалагша мастер илангаяа шанга эрилтэ табиха зэргэтэй гэhэн бодолдо Виктор Борисович гүнзэгыгөөр эзэлэгдээд, гэмтэйшүүлые хэhээхэ зорилгоор Неботов болон Торгоновой группынхидта иигэжэ шэрүүнээр хандаба:

— Шанар муутай заhабариин түлөө баран таанадые hануулагжын талонhоо сүлөөлнэб.

hануулгажын талон гэжэ юун бэ? Бэлэдхэлэй цехэй хүдэлмэришэн бүхэндэ иимэ гурбан талон үгтэдэг. Заhабарилгын технологиин дүримые түрүүшынхеэ эбдэбэл, нэгэдэхи талон таhалагдан абтадаг. Тус хайхарамжагүй ябадал дахин дабтабал, хоёрдохинь. Технологическа дүрим гурбадахяа эбдэбэл, иимэ асуудал табигдадаг: зэмэтээд байhан хүн цех дотор саашадаа хүдэлжэ шадаха гү, али үгы гү? Шадаха hаа, хэhээгдэгшэ нүхэр өөрынгөө мэргэжэлээр тусхай шалгалта дахинаа баридаг.

Тэрэ үдэр ахалагша мастер халаанай hүүлээр цехтээ үлэбэ. Сонхын дэргэдэ удаан зогсожо, бодолгото болон, олон юумэ шэбшэбэ... Арюунда орогшо ягаахан наранай улбар элшэ туяанууд станогуудай булад армагуудта мүргэн унтаржа байба. Насосуудые заhабарилгые хайшан гээд hайжаруулхаб гэhэн бодол Виктор Борисовичай ой ухаанhаа гаранагүй. Хэдэн олон тоо баримтанууд болон тухайламжануудые тэрэ дахин дахин ухамайлан шэнжэлжэ үзэнэ... Нэгэл юумэн дутана хэбэртэй. Юун бэ? Ухайш! Ойлгосотой: заhабариин hүүлээр туршалгын болож байхада, насосые хүдэлгэдэг мөөр нэгэтэ бэшэ мултаршана. Тиимэhээ вал эбдэржэ, насос хэрэггүй голодоhон болошоно. Мөөрые бэхеэр торгохо тон шухала. Теэд ямар аргаар тэрэниие батаар торгожо болохо гээшэб?

Хэдэн үдэрэй үнгэрhэн хойно энэ шухала асуудалда харюу олдобо. Тэрэниие үнөөхи гэмтэн Иван Неботов Анатолий Торгонов хоёр hанаамгай бэрхээр дурадхаба. Тэдэ нүхэд хэhээгдэн шүүмжэлэгдээд байhандаа жаахашье гомдоогүй, харин ахалагша мастерые зүбшөөн дэмжэжэ, дутагдалаа дары усадхажа шадаба. Ушар иимэhээ Виктор Борисович тэдэниие халуунаар амаршалба.

Мөөр ямар аргаар бэхеэр торгогдооб? Тон юрөөр. Тусхай шплинтнүүдээр мөөр дэгээдүүлэн торгогдоо. Бутаржа эбдэрхэгүйн тула, эдэ шплинт-дэгээнүүд булад хүягаар хангагдаа. Заhабарие гүйсэд hайнаар шалгаха зорилгоор тусхай станок зохёогдон тодхогдобо.

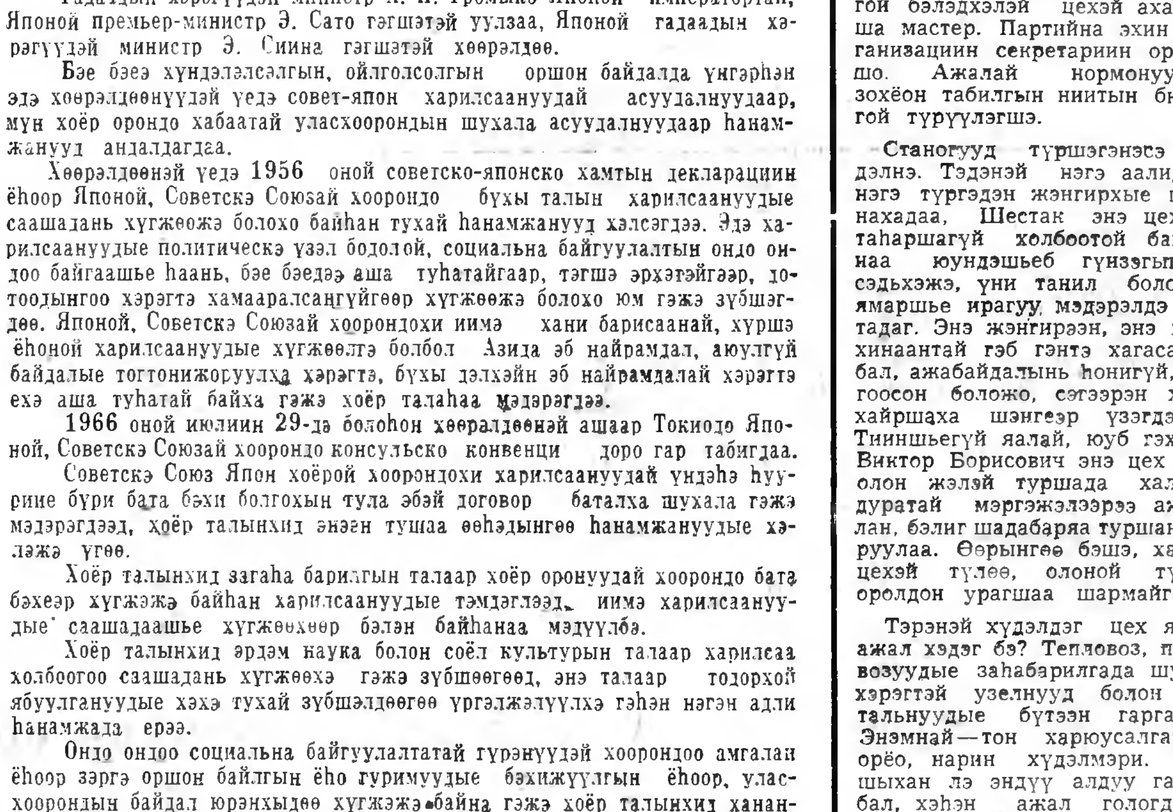
Энэ үдэр хүдэлмэришэд ажалайнгаа бүтээсые hайжаруулха тухай тон урматайгаар үни удаан ахалагша мастертай суг зүбшэн хэлсэбэ. Хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэл шэн зоригоор бадараа hэн.

☆ ☆ ☆

ВИКТОР Борисович мүнөө цех соогуураа урма баяр түгэлдэр алхалан ябана. Бүхы хабаяа олоной хэрэгтэ зорюулха гэhэн гүн удхатай мэдэрэлээр ухаан бодолоо хүлгүүлэн, олон юумэ дурсан ябана.

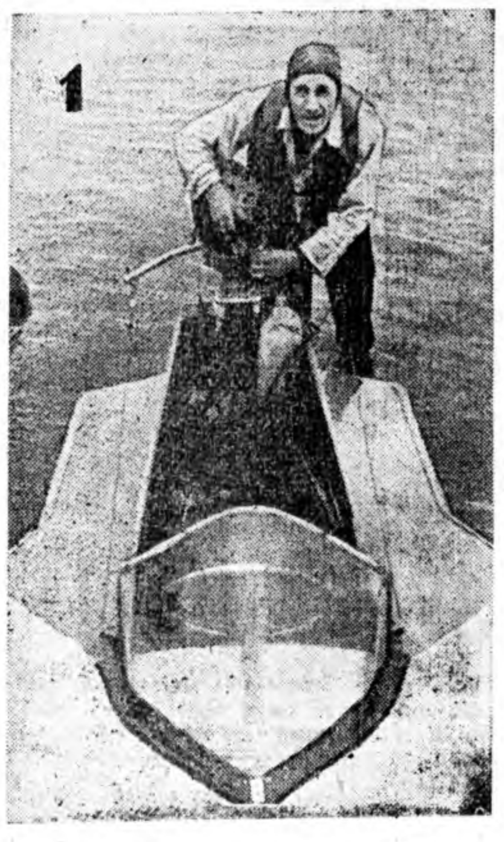
Залуу хүдэлмэришэн Саша Басовые баяртай нюдөөр шэртэн хараба. Энэ хүбүүн ямар бэрхээр хүдэлдэг боложо байна гээшэб! Цехэй хүдэлмэришэнөөр анха түрүүн ажаллахаа hаял ерээд байгаа бэлэй. «Хүдэлмэришэн болохо гэhэнщни hайн лэ гээшэ. Юу хэжэ шадаха байнаш?» гэжэ асуухада, Сашын харюудан бахардаhые Виктор Борисович hанаандаа оруулан, мүнөө шударгы бэрхэ хурдаар хүдэлжэ байhыень харахадаа, урмашан баясана.

К. БАЛКОВ.
Д. ДАМБАИН.

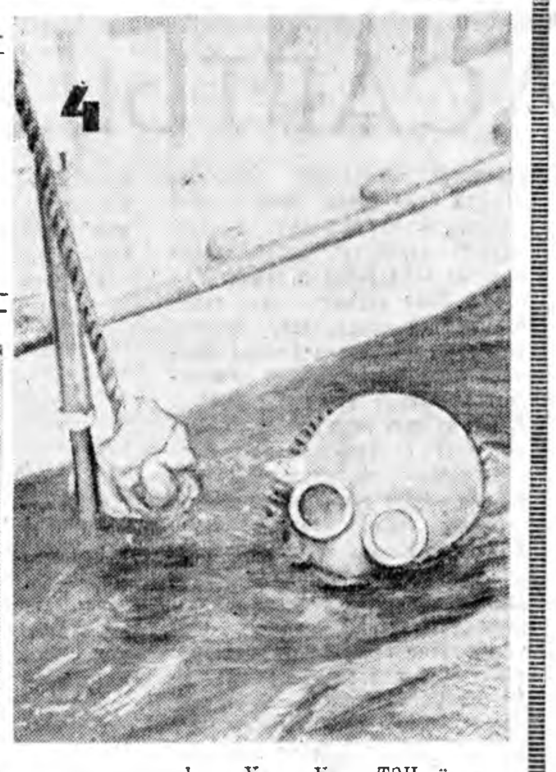
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сессиин заседаниинуудай хоорондо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадууд хоорондоо хөөрэлдэжэ байна.

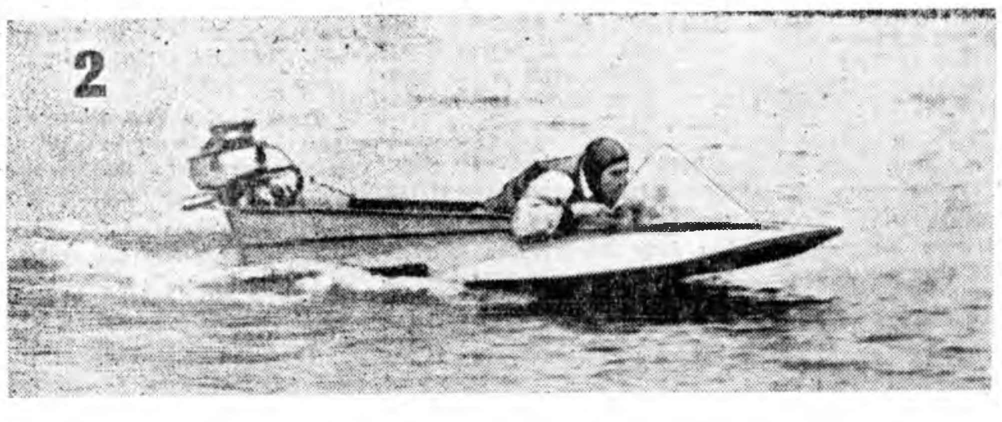
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

СЭЛЭНГЭ ДЭЭРЭ БОЛОҺОН НАЙР

СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой һайндэртэ зорюулагдаһан найр зугаа Сэлэнгэ мүрэн дээрэ ёһологдоо. Үглөөнэй 11 часһаа эхилһэн һайндэрые Улаан тугуудаар шэмэглэгдэһэн катернууд нээнэ. Энээнэй удаа катер болон мотоортой онгосодо һуугаад олон спортсменүүд урилдажа, эндэ суглараһшадые һонирхуулаа.

Зураг дээрэ: 1. Мүрысөөндэ эрхимлэһэн Улаан-Үдын ТЭЦ-эй хүдэлмэришэн Борис Михайлов. 2. Урилдаанай зайда. 3. Мүрысөө харахаар суглараһшад уһачай эрьедэ. 4. Уһанай оёорто шэнгэһэн ашаа гаргаха талаар водолаз Юрий Ицкович ехэ һонирхолтой юумэ харуулһан байна.

П. БУРМАКИН. Авторай фото.

ТУҺАТАЙ СУГЛУУЛБАРИ

«Буряад хэлэнэй асуудалнуудаар хэблэгдэһэн номуудай библиографи» гэжэ суглуулбари Буряадай эрдэм-шэнжэлэлгын институтда ротапринтаар толилогдон гараба. Энээнине тус институдай научна хүдэлмэрилэгшэ Н. Б. Дугаров эмхидхэн бүридхэжэ, хэлэ бэшэгэй эрдэмтэ Л. Д. Шагдаров хинан заһаһан байна. Октябриин хубисхалай урда тээ, илангаяа революциһаа хойшо буряад хэлэн тушаа ород, буряад дээрэ хэблэгдэһэн ном, брошюранууд, суглуулбари, учебнигүүд, мүн газетэ, журналнуудта гараһан статьянууд дурсагдаһан «Библиографида» олоороо оруулагданхай. Дүн хамтадаа тус суглуулбари дотор 877 ном, брошюранудай, статьянуудай нэрэнүүд багтана. «Революциһаа хойшо гараһан номууд» гэжэ томохон бүлэгынь «Ород хэлэн дээрэ», «Буряад хэлэн дээрэ» гэһэн хоёр гаршагтайгаар 16 бүри багахан бүлэгүүд болгогдон хубаарилагдана. («Грамматика», «Лексикологи», «Терминологи», «Словарьнууд», «Оршуулга», «Нютаг хэлэнүүд», «Үгэнүүдэй үг удха», «һургуулида үзэхэ номууд» г. м.).

Буряад хэлэ бэшэгээр ямар-ямар номууд гараа гэжэ энээнһээшье урид мэдээсэгдэдэг байгаа. Жэшээнь, С. Н. Доржинов «Буряад-Монголой АССР-тэ хэблэгдэһэн номуудай библиографи» («Гиялиин запискануудые» харагты; Улаан-Үдэ, 1939, вып. 1, хууд. 135—150), (1890—1936» онуудта Буряад-Монголдо толилогдоһон номуудай библиографи», М. Л. 1939—46, т. т. 1-4 (Н. В. Злобновой хүтэлбэреэр суглуулагдаһан), Н. А. Матросова «Буряад-Монголой АССР-тэ 1948 ондо хэблэгдэһэн номуудай библиографи» («НИИК-эй записгануудые» харагты); Улаан-Үдэ, 1950, вып. 10) гэхэ мэтэ. Зүгөөр тэдэ библиографинууд гэхэ гү, али номуудай нэрэнүүдэй тоолборинууд багахан үе соо ямар номуудай гараһые юрэнхыдэнь тоолоод лэ дүүрэдэг һэн. Харин Н. Б. Дугаровай суглуулбари дотор зуун гуша гаран жэлэй саада тээ Сант-Петербургда Яков Шмидтын хэблэжэ гаргаһан монгол хэлэнэй түрүүшын грамматикаһаа эхилээд, 1960-аад онууд хүрэтэр буряад хэлэнэй асуудалнуудаар толилогдоһон материалнууд хабаадуулагдана. Хэнэйшье мэдэһээр, хэблэгдэһэн материалнуудай нэрэнүүдые суглуулан бүридхэлгэ (библиографи) гээшэ угаа ехэ удха шанартай хэрэг мүн. Юундэб гэбэл, эрдэмэй али нэгэн һалбаритай танилсахын тула материалнуудые түргэн олоходо, мүн орон доторнай ямар номууд гараа гэжэ һонирхон мэдэхэдэ туһалдаг. Тиимэһээ БКНИИ-гэй хэблэһэн «Библиографи» буряад хэлэнэй багшанарта, эрдэмтэдтэ, студентнүүдтэ, хэлэ бэшэгтэ дуратай бүхы хүнүүдтэ ехэ шухала, һонирхожо абамаар суглуулбари байһаниинь дамжаггүй. Гэхэтэй хамта зарим тэды ажаглалтануудаа хэлэмээр. «Революциин хойто тээхи номууд» гэжэ бүлэг соонь Доржи Банзаровай хүдэлмэринүүд тоологдоно (121-дэхи хуудаһанда). Буряадай түрүүшын эрдэмтын зохёолнууд 1955 ондо анха түрүүшынхеэ олоороо суглуулагдажа гараһаншье һаа, тэдэнь революциһаа бүри урид бэшэгдэжэ, тус тустаа толилогдоһон байгаа. Жэшээлбэл, «Монгол» гэжэ нэрэ хаанаһаа бии болооб» гэһэн статьянь анхан 1849 ондо «Библиотекэ восточных источников» гэжэ суглуулбари дотор Казаньда хэблэгдэһэн, удаань 1891 ондо «Харын шажан гү, али бөөнүүд» тухай өөрынь хүдэлмэринүүдэй согсолбори соо Петербургда толилогдоһон, Мүн «Эргэнэ-хан (зүбөөр: эргэнэ-хон. Ц. Б.) гэһэн нэрэ тухай» Д. Банзаровай статья баһал тиихэдэ хэблэгдэһэн байна. Ушар иимэһээ Доржи Банзаровай научна хүдэлмэринүүдые «Революциин урид тээ гараһан номууд» гэжэ бүлэгтэ оруулаа һаа, таараха байгаа.

Тус «Библиографи» тушаа тобшолон тэмдэглэхэдэ, буряад хэлэн тухай гараһан материалнуудые суглуулан бүридхэхэ талаар ехэшье, туһатайшье хүдэлмэри хэгдэбэ. Саашадаа энэ шухала хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхыень, тус согсолборёо бүри дүүрэн болгохыень хүсэнэбди.

Ц. БУДАЕВ.

КРИТИКЭ БА БИБЛИОГРАФИ

„ШЭДИТЭ ХҮҮРЫЕ" ХЭН ТҮРҮҮН ОРШУУЛААБ?

Энэдхэг, буряад аман зохёолнуудай холбоонууд ту[...] асуудалда» гэһэн Н. О. Ш[а]ракшиновагай статья «Акт[а] ориентальна» гэһэн Венгри[йн] журналда (Будапешт, 196[3], № 3), мүн «Байгал» журна[л]да (1965, № 3) ород, буряа[д] хэлэнүүд дээрэ толилогдо[һо]н. Тус статья дотор буряад[...] монголнуудай дунда хэлсэгд[э]дэг «Шэдитэ хүүр» гэһэн үлг[эр]... холбоо үльгэрнүүд тухай х[э]лэгдэнэ. «Үльгэршын хорин табан үгүүлбэри» гэжэ эрт[э] урдын Энэдхэг уран зохёол[ой] энэ элитэ бүтээл тус согсолбо[ри]рин үндэһэн болоно абтаһ[ан] байха юм.

«Энэ зохёол энэдхэг хэл[эн] дээрэһээ 1923 ондо «Монгол[ой] үльгэрнүүд» гэжэ нэрэтэйгэ[эр] Урга хотодо толилогдоһон юм[...] Тэрэнние Ц. Ж. Жамсаран[о] Эрхүүгэй эрдэмтэн К. Д. Руса[...] новһаа монголой номой дэлгүү[р] дээрэ абаһан, тиихэдэ «Шэди[...] тэ хүүрэй» гар бэшэгые Руса[...] нов Забайкалиин Перфильев[...] гэжэ эхэнэрһээ олоһон байга[а] Энэ зохёолые монгол хэлэнһэ[э] ород болгожо хэнэй оршуула[һа]ниинь мүнөө болотор мэдэгдэ[...] нэгүй», — гэжэ Н. О. Шарак[...] шинова бэшэнэ.

Буряад арадай аман зохёо[л]... шэнжэлэгшэдэй нэгэн нүх[эр] Шаракшинова «Шэдитэ хүүр[...] тухай тобшолол хэхэдээ бу[...] ряад эрдэмтэн Галсан Гомбое[...] вой ажал тухай юундэ дурса[ан]гүй гээшэб гэжэ гайхахаар.

Үнэн дээрээ 1864 ондо Пе[...] тербург хотодо Ородой хаана[й] географическа бүлгэмэй дэргэд[...] гарадаг этнографическа су[г]луулбаринуудай зургаадахи б[...] тиин оролто үгэ соо: «Эндэ то[...] лилогдоһон материалнууд со[...] «Шэдитэ хүүр» гэжэ монгол[ой] үльгэрнүүдэй согсолбори зү[...] зүгэй арадай аман зохёол шэн[...] жэлхэ хэрэгтэ ехэ удха шан[ар]тай. Тус зохёолые монго[л] хальмаг хэлэнүүдһээ ород[...] географическа бүлгэмэй да[...] баряар эрдэмтэн Галсан Го[м]боев оршуулба» — гэжэ ака[...] демик Шифнер бэшэһэн байн[а].

Нэрээшье, 1856 ондо Гал[...] сан Гомбоев Казаньһаа Петер[...] бург хото ерэжэ, 1860 он бол[...] тор эндэхи архивууд ба биб[...] лиотекэнүүдэй материалнууд[...] тай танилсаһан байна. Тии[...] үедөө Галсан Гомбоев «Шэди[...] тэ хүүрэй» хальмаг, монгол хэ[...] лэнэйнь гар бэшэгүүдтэй та[...] нилсажа, ород хэлэн дээрэ ор[...] шуулһан байгаа.

Манай совет засагай үе[...] «Шэдитэ хүүр» 1922 он[...] А. М. Горькиин эмхидхэһ[эн] «Всемирная литература» гэж[...] журнал соо түрүүнэй толило[г]доо. Һүүлээрнь, 1958 ондо ту[...] зохёолые СССР-эй Наукану[...] дай академиин зүүн зүг шэ[н]жэлэлгын институт «Волшеб[...] ный мертвец» гэһэн ород нэр[э]тэйгээр тусгаар ном болго[жо] гаргаһан байна. Академи[к] Б. Я. Владимирцов тус зохёо[...] лой оролто үгэ соо ингэжэ б[э]шэнэ: «Энэ зохёолые эгээн т[...] рүүнээ ород хэлэн дээрэ Га[л]сан Гомбоев, немец хэлэн дэ[э]рэ Юльга гэгшэд оршуулһа[н] юм. Тиихэдээ тэдэ хэдэн үгүү[л]бэринүүдыень алгадажа гар[а]һан байгаа. «Шэдитэ хүүр» мүнөө тон хүсэдөөр оршуулаг[д]даба.»

Иихэдээ энэ зохёолой тон түрүүшын ород оршуулгые хэ[н] хэһэн байгааб гэжэ элирнэ бэшэ гү?

М. СПЕКТОР,
СССР-эй географическа бүлгэмэй бодото гэшүүн.

Президент Хо Ши Минэй бэшэг

ХАНОЙ. (ТАСС). Нгеан провинциин сэрэгэй алба хэгшэдтэ, кадрова хүдэлмэрилэгшэд болон хүн зондо президент Хо Ши Мин бэшэг эльгээжэ, американ авиацида эсэргүү тэмсэл хэхэдээ, тайхамшагта амжалта туйлаһантайнь дашарамдуулан тэдэнние амаршалаа гээд Вьетнамай информационно агентство мэдээсэнэ.

Президент Хо Ши Минэй түрэһэн нютаг болоошо энэ провинциин зэбсэгтэ хүсэнүүд 1966 оной июлиин 28 хүрэтэр 202 американ самолёт буудажа унагаагаа.

Өөрынгөө бэшэг соо президент Хо Ши Мин ингэжэ бэшэнэ. Вьетнамай Ажалшадай партиин Центральна Комитедэй болон ДРВ-гэй правительствын даалгабаряар энэ провинциин бүхы хүн зонние, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй личнэ составые, кадрова хүдэлмэрилэгшэдые амаршална. Американ эзэрхэг түримхэйшүүл горитой хохидолдо ороо, гэбэшье тэдэнэр шэнэ зэрлиг муухай түсэбүүдые һанаашалан зохёожо байһаар гээд бэшэг соо хэлэгдэнэ. Нгеан провинциин зэбсэгтэ хүсэнүүд, хүн зон һэримжэ ехэтэй зандаа байха, баатарлиг заншалнуудаа үргэлжэлүүлжэ, үшөө ехэ илалтануудые туйлаха ёһотой гээд бэшэг соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Вьетнамай информационно агентствын мэдүүлгэ

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай информационно агентство мэдүүлгэ толилжо, Таиландын агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй эскадрилиин Урда Вьетнам эльгээгдэһые эрид шууд буруушаагаа. Таиландын правительство хадаа Хойто болон Урда Вьетнамда добтолго хэхэ агаарай бааза болгон өөрынгөө газарые хэрэглэхэ арга боломжо Холбоото Штадуудта мүн олгоно; Таиландын самолёдууд Вьетнамай Демократическа Республикын агаарай хилэнүүдые хододоо дабана. Таиландын засагаархид Лаосто дай хэхэ ябадалдань Вьентьянай хархис бүлэгтэ туһална. Камбоджын хилэ дээрэ зэбсэгтэ харата аашануудые оло дахин эмхидхэнэ, Сайгондохи американ туһамаршадые советнигүүд болон сэрэгэй зэбсэг хэрэгсэлнүүдээр хангана. Тэдэнэр Урда Вьетнамдахи дайн байлдаанда хабаадалсахын тулада өөһэдынгөө сэрэгүүдые һаяхан эльгээгээ гээд мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

США-гай ханинарайнь сэрэгүүд американ сэрэгүүдтэл адляар Урда Вьетнамай патриодуудаар усадхагдадаг. Таиландын сэрэгүүдые баһал иимэ юумэн хүлеэнэ гээд мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

Вильсонэй Вашингтондо аяншалһан тушаа

ВАШИНГТОН. ТАСС-ай корреспондент В. Вашедченко ингэжэ дамжуулна:

США-гай президент Джонсон болон Англиин премьер-министр Вильсон үсэгэлдэр үдын хойно дахяад хоёр нюураараа уулзаа, һүүлээрнь США Англи хоёрой али алинайнь һонирходог асуудалнуудаар советнигүүдтээ хамта хэлсээ хэһэн байна. Ямаршье мэдүүлгэ гү, али хамтын коммюнике толилогдоогүй.

Джонсон Вильсон хоёрой зүбшэн хэлсэһэн асуудалнууд тухай хэблэлэй асуудалнуудай талаар Сагаан байшангай секретарь Мойерс, Англиин премьер-министрэй пресс-секретарь Ллойд-Хьюз журналистнуудта юрэнхыгөөр мэдээсэжэ үгэһэн байна.

Премьер-министр Вильсон Москва аяншалһан тухайгаа президент Джонсондо хөөрэжэ үгөө гээд Мойерс мэдээсээ. Англиин экономическа байдалые, баруун Европодо, дэлхэйн үлдэгшэ хубинуудта Англиин дүүргэдэг үүргые, Родези тухай асуудалые, Зүүн-Урда Азидахи байдалые юрэнхыгөөр тэдэнэр сэхэ руунь зүбшэн хэлсээ. Ханой болон Хайфонние Американ бомбодолго тухай асуудалаар хөөрэлдөөн болоогүй гээд Мойерс хэлэһэн байна.

Англиин экономикые бэхижүүлхын тулада абажа байһан хэмжээнүүд тухайгаа Англиин тала экономическа асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгын үедэ мэдээсээ гээд Англиин премьер-министрэй пресс-секретарь Хьюз хэлэһэн байха юм.

Энэ Вьетнамдахи арсалдаа тулалдаае амгалан ёһоор туримшуулха тушаа энэ уулзалгын һүүлээр багаханааршье һаань найдажа болохо гү гэһэн асуудалда харюусахадаа, Ллойд-Хьюз ингэжэ мэдүүлээ. Премьер-министр Вильсон Москва аяншалһан тухайгаа Джонсондо мэдээсэхэдээ, амгалан ёһоор гуримшуулга хэхэ талаар мүнөө үедэ ямар дабшалтын болоно байһые харанагүйб гээд хэлээ.

Хоёр ороной тусхай тушаалта түлөөлэгшэдэй хэһэн мэдүүлгэнүүдһээ хаража үзэхэдэ, Вашингтондо Вильсонэй аяншалгаһаа, президенттэй хэһэн хэлсээнһээнь ямаршье тодорхой үрэ гараагүй. Мойерсын хэлэһэнэй ёһоор, политическэ хараа шугамуудта ямаршье хубилалта болоогүй.

СУДАНАЙ ПАРЛАМЕНТЫН УРДЫН ДЕПУТАДУУДАЙ—КОММУНИСТНУУДАЙ МЭДҮҮЛГЭ

ХАРТУМ. (ТАСС). Суданай Коммунис партиин парламентска фракциин урдын гэшүүдэй мэдүүлгые «Хартум Ньюс Сервис» агентство түнхаглан тараагаа. Суданда Коммунис партиие хорихо тухай хуулиин батлан абтаһанай һүүлээр нёдондо жэлэй декабрьда тэдэнэр Учредительнэ суглаанһаа гаража ошохо баатай болоһон юм.

Мүнөөнэй правительственна кризис хадаа арадай эрилтэнүүд болон эрмэлзэлгэнүүдтэ тааралдадаггүй социальна байгуулалтынь кризис болоно гээд тусхайлбал мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Демократида харша хэмжээнүүдые һайшааһан, тусхайлбал СКП-е тарааха, ажал ябуулгыень хорихо тухай конституцида хубилалта оруулгуулһан Махджубай правительство мэдүүлгэ соо зэмэлэгдэһэн байна. Демократиие хамгаалхын, империалис хэлсээнүүдтэ эсэргүүсэн, тусхайлбал, исламска хэлсээндэ эсэргүүсэн тэмсэл хэхын тулада нэгэдэхыень ороной демократическа хүсэнүүд энэ мэдүүлгэ соо уряалагдаһан байна.

Агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, тус мэдүүлгэ Суданай бүхы политическэ партинууд болон организацинуудай ударидагшадта барюулагдаа.

СКП-е хорихо тухай хуулиин баталан абтаһанда Джозеф Гарангын, Иззэл-эд-Динь Али Амерэй буруушаалга хэһэнтэй дашарамдуулан, энэ хорилто тухай асуудалые Суданай Верховно сүүд дахяад хаража үзэхэнь гээд «Ар-Рай Аль-Амм» газетэ мэдээсээ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Вильсон Вашингтондо пресс-конференци хэбэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Вьетнамдахи арсалдаа тулалдаае «сэрэгэй хүсөөр шиидхэхэ аргагүй» гээд үсэгэлдэр эндэ болоһон пресс-конференци дээрэ Великобританиин премьер-министр Вильсон хэлэһэн байна.

Англиин премьер-министрэй һанамжын ёһоор, энэ тулалдаһан политическэ аргаар — хэлсээ хэхэ аргаар шиидхэгдэхэ ёһотой. Зүүн-Урда Азидахи дайн байлдаанай саашадаа үргэдэлгые зайсуулха гээшэ гол асуудал болоно гээд Вильсон заагаа.

Вьетнамда США-гай бэелүүлдэг политика тушаа Вильсон олон юумэ хэлээгүй, дайн байлдаа үргэдхэхые США хүсэнэгүй гэһэн хэбэртэйгээр тэрэ баталан хэлээ.

Ханой болон Хайфон шадарай нефтехранилищинуудые Американ авиациин бомбодолгодо Англиин правительство ямараар ханданаб гэжэ корреспондентын асуухада, энэ асуудалаар миниин правительствын баримталдаг хараа бодол һайн мэдээжэ гэжэ мэдүүлээд лэ Вильсон хизаарлаа.

Москвада СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинтай «сэхэ руунь хөөрэлдөө хэһэн». Вьетнамай асуудалаар советскэ правительствын баримталдаг хараа бодолдо ямар һанамжатайгаар хандаһан тухайгаа президентдэ тон тодорхойгоор мэдээсээб гээд Вильсон хэлээ.

Вашингтондо ямаршье гүйлта хээгүйб, Англиин экономическа асуудалнуудые өөрынгөө хүсөөр шиидхэхые Англиин правительство шууд сэхээр һанаашална гээд премьер-министр мэдүүлһэн байна. НАТО-гой талаар абаһан уялгануудайнгаа ёһоор Англи сэрэгэй даншье ехэ гаргаша хэнэ гээд энээнтэй дашарамдуулан тэрэ онсолон тэмдэглээ. Национальна бүхы продуктнуудтай процентынь ёһоор жэшэхэ болоо һаа, Англи бусад баруун оронуудта орходоо һураггүй ехэ сэрэгэй гаргаша хэнэ.

Хилын саана байһан сэрэгүүдэйнгээ тоое үсөөн болгожо, дайнай гаргашые хороохо тухай асуудал Англиин правительство хаража үзэнэ гээд Вильсон үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Баруун Германида Англиин сэрэгүүдэй саашадаа байлга тухай асуудалые Боннтой Англиин правительство мүнөө зүбшэн хэлсэжэ байна гээд тэрэ хэлээ. Хэрбээ Англиин дурадхалнуудта үгтэһэн харюугай хангалтагүй байгаа һаань, Баруун Германиһаа Англиин сэрэгэй частьнуудые гаргаха талаар бидэнэр яаралтай хэмжээнүүдые абахабди гээд Вильсон мэдүүлээ.

Вильсон Канада ерэбэ

ОТТАВА. (ТАСС). Англиин премьер-министр Г. Вильсон Вашингтонһоо Лондон бусаха замдаа үсэгэлдэр үдэшэ хоёр часай турша соо эндэ зогсоо. Оттавын Апленд гэжэ сэрэгэй аэродром дээрэ Канадын премьер-министр Пирсонтэй тэрэ нилээд удаан хөөрэлдөө. Канадын гадаадын хэрэгүүдэй министр Мартин, Англиһаа Канадада байдаг Верховно комиссар Линтотт хөөрэлдөөнэй үедэ байлсаа.

Вильсон пресс-конференци хэжэ, тэрээн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, «туһаламжа эрихын тулада бэшэ, харин өөрынгөө правительствын хараа бодолые тайлбарилхын тулада» Вашингтон орооб гээд мэдүүлээ. Вьетнамай асуудал тушаа тогтоходоо, Ханой болон Хайфон шадарай районние Американ бомбодолгые элитээр һайшаагаашьегүй һаа, энэ талаар Англиин хараа бодол хубилаагүй гээд Вильсон хэлээ. Вьетнамда амгалан байдал тогтоохо тухай үгэеэ ойлголсохын тулада США «хаанашье ошохоор бэлэн байна» гэһэн хэбэртэйгээр тэрэ баталан хэлээ.

Урда Родезидахи Смитэй расис засаг түрэдэ эсэргүү экономическа хашалтанууд энэ орон доторхи политическэ оршон байдалда багаар нүлөөлөө гэжэ Вильсон мэдэрһэн байна. Родезиин асуудалаар правительствынгаа ойрын саг соо бэелүүлхэ хараа шэглэл тушаа ямар нэгэн тодорхой һанамжа хэлэхэһээ арсаа.

Лейборис правительствын соносхоһон «арьбалалгын политика» финансова кризисһээ гараха, хүдэлмэригүйшүүлые үсөөн болгохо арга лейборис правительствада олгохо гээд Вильсон баталан хэлээ.

Удаань Вильсон Лондон орохоёо Оттаваһаа ниидэн гараа.

Фенологой тэмдэглэл

ЗУНАЙ ҺҮҮЛ ҺАРА

Август—Байгалай үмэнэдэхи богонихон зунай һүүлшын һара. Энэ һарада олонхи районуудта июлиинхиһээ һэрюуншэг байдаг. Тиихэдэ Байгал шадар августда июлиинхи шэнги гү, үшөөшье дулаан байдаг гээшэ. Энэ хадаа зунай үедэ наранай элшэдэ ехэ гүнзэгыдэ хүрэтэр дулаасуулагдаһан Байгалай уһан халуун амисхалаа табиһан дээрэһээнь тэндэ тиимэ дулаан байна.

Августда олонхи районуудта агаарай дунда зэргын дулаан 13—17 градус байдаг юм. Энэ һарын эхеэр халуун үдэрнүүдтэ агаарай температура 36—40 градус хүрэтэрөө дээшэлдэг. Жэлэй эгээн дулаан үдэрнүүд июльдэ бэшэ, харин августда үзэгдэдэг байха.

Августда эхэнхидээ сэлмэг, дулаан байдаг. Гэбэшье энэ һарада бүрхэг байжа, бороо хура ехээр ородог, забхантадаг. Зарим жэлдэ августда гандуу, халуун байдаг юм. Тиимэ уларил 1955 ондо үзэгдэһэн байна. Заримдаа һарын тэн багаар хада уулануудта саһан орожорхидог. Мүн энэ үеэр хюруушье унажархихоёо һаатахагүй. Августда дунда зэргээр 47-һоо 100 миллиметр уһатай хура бороо ородог.

Һарын түрүүшын хахадта республикын олонхи нютагуудта зунай шэнжэ үшөөл зангаараа, үнгын сэсэг һалбарһаар, үбһэ ногоон ургаһаар байха.

Зарим ургамал августда хэнзэлэн сэсэглэдэг байха юм. «Зунай бэрагдажа байһан августда хабар сэсэглэдэг ургамал сэсэглээ һаа ута, дулаан намар болохо» гэжэ арадай ажаглаһан тэмдэг бии.

Августын эхеэр гэхэ гү, түрүүшын хахадта жэмэс жэгдэрэн эдеэн болодог. Энэ һарын һүүлээр алирһан, һамар эдеэшэдэг байна. Һарын эхеэр элдэб һархяаг бии болохо.

Августын түрүүшын арбан хоногой һүүлээр ороо һото ургамалнуудта эдеэн һуужа, тэрэнние хурялга эхилдэг байна. Хартаабха, капусташье эдеэн болодог байха юм. Тэрэшэлэн үгэрсэ, помидор болбосорхо. Сэсэрлиг саадууд соогуур һайхан сэсэгүүд һалбаран, хурса һайханаар үнгэ буляалдан һагсайлдаха.

Элдэб хорхой шумуул, эрбээхэй, аляаһа батагана, таршаа, тэжэн голёо мэтын амитад һүбн олон болохо.

Үдэ жэгүүртэ шубууд үрэ дэгдээхэйгээ дэгжээн, өөдэ уруугаа ниидэхэ. Хойто зүгһөө суусагаалжан һүрэг олоороо ерэжэ үзэгдэхэ. Тиихэдэ манай эндэ зуһадаг хүхы, гүйбаанга, гургалдай мэтын шубууд харагдахаяа болихо. Хараасгай, нугаһанай дальбараанууд ниидэн, дулаан орон руугаа шэглэхэ тээшээ болохо.

Ой модон соогуур хура, хүдүү болон бусад шубууд һамар, жэмэс мэтээр хоол хэхэ.

Боро гүрөөһэнэй барисаа отон эхилдэг. Бэе бэеэ эрьюусэлдэн буухиралдаха.

Һарын һүүлээр хүйтэрэд гэжэ һүниндөө хюруушье унажа магад. Таряа хурялга түлэг байха. Үбһэнэй хүдэлмэри шоморонтохо. Һархяаг, жэмэс, огородой эдеэ түүлгэ, хурялгын халуун хаһа орохо.

Энэ жэлэй август шииг нойто хомортой, халуун байха ха гээд синоптигууд хэлэнэ. Иимэ уларил 1955 оной августда байһан юм.

Агаарай дунда зэргын температура 1—2 градус нормоһоо дээшэ байха. 15—30 миллиметр уһатай бороо орохо. Энэнь нормын 30—45 процент болоно. Заримдаа шанга задар, мүндэр орожорхидог, уһан үерлэдэг, ган байдаг.

Иимэ уларил 11 жэл болоод үзэгдэдэг. Энээнние гурбан зуун табин жэл соо хэгдэһэн шэнжэлгэ гэршэлнэ. 1966 он хадаа ээлжээтэ 11 жэлэй циклоной һүүл болоно.

Июлиин 12-то Наран тон ехээр улаа бутаран дурэһэндэл гэрэл сасараа гэжэ Харьковска обсерватори тэмдэглэһэн байна. Тиимэһээ августда элдэб уларил боложо магад.

Ин. КОТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй ЦК-гай Пленум тухай мэдээсэл; «1966 ондо Буряадай АССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын ябаса тухай» гэһэн гаршагтайгаар Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй IX сесси дээрэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, депутат К. Л. Барьядаевай хэһэн элидхэл (түгэсхэлынь хоёрдохи хуудаһанда); сесси дээрэ баталан абтаһан Хуули, Тогтоолнууд; ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Экономикынгоо саашанхи хүгжэлтын түлөө хүн бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ» гэһэн гаршаг доро Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ К. Л. Барьядаевай элидхэл тушаа үгэ хэлэлтэн.

Гурбадахи хуудаһанда: совет-япон хамтын коммюнике; Ю. Корkиной «Процентнүүд ба хүнүүд» гэһэн корреспонденци; хилын саанахи һонинууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: футболоор дэлхэйн чемпионадһаа мэдээсэл; соносхолнууд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр сагай уларил иимэ байхаар хүлеэгдэнэ:

үүлэтэйшэг байжа, республикын хойто хахадаар түргэн зуурын бороо, аадар орохо, урда талаар сэлмэг байха. Хойто, Байгал шадарай аймагуудта 15—20, бэшэндэ 20—25 градус, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 9—11, үдэртөө 23—25 градус халуун болохо.

Редакторай орлогшо **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный —48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни —40-49, идеологический —24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем —25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-03604. Зак. № 532.